

Informasjon om offentlige anskaffelser

Rapport fra en arbeidsgruppe for informasjon om anskaffelsesregelverket

1 INNLEDNING

Nærings- og Handelsdepartementets kontaktutvalg for offentlige anskaffelser opprettet 24. juni 1998 en arbeidsgruppe for informasjon om anskaffelsesregelverket, etter forespørsel fra NHD. Arbeidsgruppen hadde sitt første møte 24. august 1998 og konstituerte seg med Erik J. Eidem, Kommunenes Sentralforbund, som leder.

Arbeidsgruppen overleverte denne rapporten til Kontaktutvalget den 19. april 1999.

Rapporten inneholder en redegjørelse for dagens situasjon og det eksisterende informasjonsapparat samt forslag til for-bedringer som arbeidsgruppen mener offentlige myndigheter, oppdragsgivere, organisasjoner og leverandører kan gjøre for å dekke informasjonsbehovet de enkelte aktører har, på en bedre måte. Rapportens forskjellige deler er skrevet av arbeids-gruppens medlemmer eller overlevert direkte fra den instans som beskrives.

1.1 Bakgrunn

Kontaktutvalget hadde på møte den 7. januar 1998, diskutert spørsmål knyttet til dagens apparat for informasjon og rådgivning om regelverket for offentlige anskaffelser. Det ble samtidig fremmet konkrete forslag til tiltak for å dekke informasjonsbehovet både på oppdragsgiversiden og på leverandørsiden.

Utvalgets medlemmer mente det var et generelt behov for informasjonsformidling som en konsekvens av at regelverket er komplisert og omfattende, og at det stadig skjer en utskiftning av de personer som arbeider på dette området. I forbindelse med den forestående regelverksrevisjon mente kontaktutvalget at man måtte vurdere om det skulle igangsettes et omfattende informasjonsarbeid. Det ble i denne sammenheng påpekt at både engangstiltak i forbindelse med regelverksrevisjonen og mer permanente løsninger burde vurderes.

På denne bakgrunn ble det fra departementets side antydnet at en arbeidsgruppe burde nedsettes for å se på hvordan informasjonsformidling best kan skje.

1.2 Mandat og sammensetning

1.2.1 Mandat

NHD understreket at arbeidsgruppens oppgave kun skulle omfatte problemstillinger knyttet til formidling av informasjon og selve informasjonsapparatet. Arbeidsgruppen skulle derfor ikke vurdere eventuelle tiltak knyttet til rettshjelp, overvåkning eller håndhevelse. Et eget utvalg

ble opprettet 23.11.1998 for å ta stilling til dette og skal avlevere sin rapport i løpet av juni 1999.

Departementet mente arbeidsgruppen for informasjons-formidling på generelt grunnlag burde fremme forslag til tiltak for å avhjelpe det informasjonsbehovet som over tid er avdekket, med særlig vekt på følgende:

- Arbeidsgruppen bør avklare det informasjonsbehov som foreligger blant aktørene på området for offentlige anskaffelser.
- Arbeidsgruppen bør vurdere de eksisterende informasjonskanaler og organer, og fremme forslag til hvordan disse kan utnyttes for å oppnå bedre informasjonsdekning i markedet, eventuelt fremme forslag til nye/ evt. alternative formidlingsmåter.
- Arbeidsgruppen skal vurdere virkemidler og tiltak for informasjonsformidling og fremme forslag om opplæringsformer og andre tiltak som vil bidra til kompetanseheving blant aktørene. Dette gjelder både for det generelle arbeid som skal utføres ved de enkelte informasjonsorgan - og for de særskilte tiltak som eventuelt foreslås.
- Arbeidsgruppen bør vurdere tiltak for å sikre på en bedre måte at innholdet i den informasjonen som formidles er lik for hele markedet for offentlige anskaffelser.
- Arbeidsgruppen bør også vurdere om informasjons-oppleggene bør håndteres horisontalt for det offentlige anskaffelsesområdet og/eller sektor- eller bransjevis.
- Arbeidsgruppens forslag med hensyn til vurdering av virkemidler, tiltak og fremdrift bør ta hensyn til det pågående revisjonsarbeidet og på best mulig måte utnytte dette.

For selve mandatet, se vedlegg 1.

1.2.2 Sammensetning

Følgende ble oppnevnt som medlemmer av arbeidsgruppen:

Fra Kommunenes Sentralforbund:
Spesialkonsulent Erik J. Eidem (leder av arbeidsgruppen)

Fra Næringslivets Hovedorganisasjon:
Rådgiver Knut Skotner (TBL)

Fra Kommunesektorens Innkjøpsforum:
Leder Arve Sandvoll (innkjøpsleder Lillehammer kommune)

Fra Statens forvaltningstjeneste ved Statskjøpsavdelingen:
Avdelingsdirektør Sidsel Sethil

Fra Nærings- og handelsdepartementet:
Underdirektør Eivind Nordtorp

Førstekonsulent Malin Smit, Nærings- og handelsdepartementet, har vært sekretær for arbeidsgruppen.

1.3 Problemstillinger

1.3.1 Fokus på regelverket

Grovt sett kan de rammebetingelser som aktørene på det offentlige anskaffelsesmarkedet må forholde seg til deles inn i regelverket for offentlige anskaffelser, innkjøpsfaglige spørsmål og kompetanse om elektronisk handel og generell IT-kompetanse. Ut i fra en målsetting om et bedre fungerende marked for alle parter, er kompetanse og herunder tilgjengelig informasjon en nødvendig faktor.

Arbeidsgruppen har i sitt arbeid med å kartlegge det informasjonsbehovet aktørene på det offentlige anskaffelsesmarkedet har, og i vurderingen av alternative informasjonsapparat, tatt utgangspunkt i dagens system. Ut i fra en målsetting om å gjøre området for offentlige anskaffelser mer tilgjengelig for alle aktører, har arbeidsgruppen ansett det nødvendig å se både på den organisasjonsmessige struktur for formidling av informasjon og den tilgjengelige informasjon som sådan for å kunne fremme forslag til tiltak og virkemidler.

Arbeidsgruppen har oppfattet mandatet slik at arbeidsgruppen hovedsakelig skulle vurdere informasjonstiltak knyttet til regelverket på det offentlige anskaffelsesområdet.

Arbeidsgruppen har derfor i liten grad vurdert hvordan man konkret kan bedre den faglige standard knyttet til innkjøp. Det er imidlertid arbeidsgruppens oppfatning at de juridiske og innkjøpsfaglige dimensjoner ved en anskaffelsesprosess ikke lar seg skille helt fra hverandre.

Lov om offentlige anskaffelser av 27. november 1992 med tilhørende forskrifter regulerer en begrenset fase i anskaffelsesprosessen. Regelverket kommer kun til anvendelse i fasen fra det tidspunkt hvor offentlig oppdragsgiver ber markedet komme med et tilbud på grunnlag av et definert behov og frem til kontrakt er tildelt en leverandør.

Den behovsanalyse som foretas i forkant av at det offentliges behov kunngjøres, samt andre forhold som bestemmes før forespørsel rettes til markedet, vil ha betydning for hvordan et innkjøp gjennomføres og dermed for hvorvidt innkjøpet faktisk bidrar til økt verdiskaping i samfunnet. Kunnskap om regelverket alene er derfor ikke tilstrekkelig for å oppnå effektive anskaffelser. For at de valg som gjøres i en anskaffelsesprosess skal ha et så godt grunnlag som mulig, stilles det også store krav til de enkelte aktørers innkjøpsfaglige kompetanse.

Arbeidsgruppen mener på denne bakgrunn at generell kompetansehevning, herunder kompetanse om innkjøpsfaglige spørsmål, bør være et vesentlig anliggende. Spesielt viktig er det at de enkelte departement og den enkelte oppdragsgiver som i liten grad ellers møter innkjøpsfaglige spørsmål gjennom sitt daglige virke, i større grad enn det som er tilfellet i dag, sørger for å innhente svar også på innkjøpsfaglige spørsmål i en anskaffelsesprosess.

Det er imidlertid arbeidsgruppens oppfatning at det i denne sammenheng har vært nødvendig å fokusere på informasjon om regelverket og et forbedret informasjonsapparat, og at de enkelte sektorer innen dette markedet i større grad er egnet til å følge opp den innkjøpsfaglige kompetansehevning. Arbeidsgruppen anser det likevel for hensiktsmessig at det apparat som står for den generelle informasjon om regelverket for offentlige anskaffelser også skal kunne videreformidle informasjon om hvor aktørene kan få veiledning og informasjon for å heve sin egen innkjøpsfaglige kompetanse.

Arbeidsgruppen har i sitt arbeid lagt til grunn den formåls-betraktning som Stortinget har vedtatt for regelverket på området for offentlige anskaffelser. Stortinget har vedtatt at formålet med lov og forskrifter om offentlige anskaffelser skal være å bidra til økt verdiskaping i

samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser, i tillegg til at rettssikkerheten til aktørene på det offentlige anskaffelses-markedet skal ivaretas. Det stilles på denne bakgrunn krav om at valg i en anskaffelsesprosess skal være basert på blant annet forretningsmessighet, likebehandling og åpenhet for å ivareta disse hensynene.

I tillegg er det offentlige ved sin rolle som oppdragsgiver også pålagt et ansvar for å bidra til at leverandørene blir mer konkurransedyktige gjennom sine disposisjoner. Denne målsetting har arbeidsgruppen sett som retningsgivende i relasjon til spørsmålet om informasjonsarbeidet skal omfatte aktiv innsats for å få flere aktører inn på dette markedet, eller om informasjonsarbeidet i det vesentlige skal være responsivt.

1.3.2 Konfliktforebyggende arbeid

Arbeidsgruppen er av den oppfatning at det er en sammenheng mellom graden av kunnskap på området for offentlige anskaffelser og graden av konflikter som oppstår i en anskaffelsesprosess. Arbeidsgruppen anser derfor forebygging av konflikter som en viktig målsetting for det informasjons-apparat som er rettet mot aktørene på det offentlige anskaffelsesmarkedet. Gjennom et godt informasjonsapparat skaper man forutsigbarhet rundt anskaffelsesprosessen ved at både oppdragsgiver og leverandører får kunnskap om sine plikter og rettigheter.

Arbeidsgruppen vil derfor anbefale at denne rapporten over-sendes som bakgrunnsmateriale for det utvalget Regjeringen har nedsatt for å vurdere håndhevelsessystemet i Norge.

Arbeidsgruppen anbefaler at man velger organisatoriske modeller for informasjonsarbeidet, på den ene side, og håndhevelsen, på den annen, som utelukker muligheten for at samme instans informerer eller rådgir om regelverket og samtidig er ansvarlig for håndhevelsen av det.

1.3.3 Informasjon eller rådgivning?

Arbeidsgruppen har valgt å ikke skille mellom begrepene "informasjon" og "rådgivning", men snarere legge hovedvekten på forskjellige former for informasjonsspredning.

Arbeidsgruppen ser det slik at de enkelte oppdragsgivere i all hovedsak er nærmest til å vurdere hvilken anskaffelsesprosess som er mest hensiktsmessig ved den enkelte anskaffelse. Innenfor de valgmuligheter som regelverket åpner for hva gjelder valg av prosess vil oppdragsgiver eller deres fag- og medlemsorganisasjoner, på grunnlag av erfaring og faglig vurdering ofte være nærmest til å veilede i en anskaffelses-prosess.

På den annen side ligger det alltid en viss fare for at det utvikles vaner innen de enkelte bransjer for hvordan en anskaffelses-prosess skal gjennomføres slik at muligheten for bedre ressursutnyttelse ikke utnyttes fullt ut. Det er derfor viktig at et informasjonsapparat også arbeider for å nå slike anskaffelses-miljøer med informasjon, slik at markedet utvikles mer dynamisk og enhetlig. Det bør være en målsetting at informasjonsapparatet i den grad det er mulig, kan avhjelpe informasjonsbehovet på en enhetlig og total måte slik at både det generelle behovet for informasjon og veiledning dekkes.

1.3.4 Arbeidsgruppens bakgrunnsmateriale

For å kunne beskrive dagens situasjon med hensyn til informasjonsbehov om det offentlige anskaffelsesmarkedet, har arbeidsgruppen fokusert på å gi et bilde av det eksisterende organisasjonsapparatet og den skriftlige informasjon som er tilgjengelig.

Med unntak av å be om synspunkter fra en rekke organisasjoner på hvorvidt det faktisk foreligger et informasjonsbehov som ikke er dekket gjennom dagens system, er det ikke gjennomført nye uavhengige undersøkelser, analyser eller lignende. Arbeidsgruppen har derimot hatt møter med instanser som i dag formelt eller uformelt arbeider med informasjon og rådgivning innen området offentlige anskaffelser, der gruppen har ment det er nødvendig for å danne seg et bilde av det arbeidet som gjøres.

Arbeidsgruppen har ikke tatt sikte på en detaljert kartlegging av dagens situasjon, men snarere gi et generelt bilde av hvordan informasjonen er tilgjengelig, hvem som sprer den og hvordan den oppfattes av enkelte miljøer.

2 DAGENS SITUASJON

2.1 Rettskildesituasjonen

I en offentlig anskaffelsesprosess angir regelverket hvordan gjennomføringen av anskaffelsene skal skje, og arbeidsgruppen legger derfor til grunn at det er viktig at alle offentlige oppdragsgivere (statlige, fylkeskommunale og kommunale) og leverandører til dette markedet har grundig kjennskap til og forståelse av regelverket.

Dagens situasjon er preget av at regelverket er fragmentert og derfor vanskelig tilgjengelig for aktørene. Konsekvensen av at det gjelder forskjellige regelverk avhengig av hva som skal anskaffes og hvem som er oppdragsgiver, gjør regelverket lite brukervennlig. Behovet for lett tilgjengelig informasjon om rammebetingelsene for dette markedet er derfor viktig for å oppnå hovedmålsettingen om et godt fungerende marked med konkurransedyktige leverandører og effektiv ressursutnyttelse for oppdragsgiver.

I det følgende gis en kort oversikt over dagens rettskilde-situasjon.

2.1.1 Internasjonale avtaleforpliktelser på området for offentlige anskaffelser

2.1.1.1 EØS-avtalen

I forbindelse med at Norge undertegnet EØS-avtalen, forpliktet vi oss samtidig til å implementere en rekke nye bestemmelser i norsk rett, også på området for offentlige anskaffelser. EØS-avtalens hoveddel gjelder generelt uavhengig av hvem som er oppdragsgiver, hva som skal anskaffes eller anskaffelsens verdi. Offentlige innkjøpere må derfor alltid forholde seg til relevante artikler i EØS-avtalens hoveddel. Dette gjelder blant annet bestemmelsene om forbud mot diskriminering på nasjonalt grunnlag og innføring av importrestriksjoner eller lignende tiltak.

EØS-avtalen omfatter videre direktiv som regulerer offentlige anskaffelser. Disse er implementert ved lov om offentlige anskaffelser av 27. november 1992 nr. 116 med tilhørende forskrifter.

2.1.1.2 WTO/Government procurement agreement (GPA)

WTO-avtalen om offentlige anskaffelser (Government Procurement Agreement - GPA) er en selvstendig avtale mellom en del WTO-medlemsland som trådte i kraft 1.1.1996.

GPA har et noe mer begrenset dekningsområde enn EØS-regelverket, og opererer med en noe lavere terskelverdi for statlige anskaffelser. GPA har først og fremst betydning fordi den omfatter langt flere land enn EØS-avtalen og på den måten er med på å åpne for et større marked også for norske leverandører. Avtalens forpliktelser er gjennomført i de norske forskriftene det vises til under 2.1.1.1.

Norge har videre forpliktelser som EFTA-land i henhold til frihandelsavtaler mellom EFTA-pilaren og land utenfor EU og EFTA i tillegg til internasjonale avtaler på særskilte områder. Et eksempel er ILO-konvensjon 94 om lønns- og arbeidsvilkår som trådte i kraft 12.02.1996.

2.1.2 Nasjonalt regelverk på området for offentlige anskaffelser

2.1.2.1 Lov om offentlige anskaffelser med forskrifter

EØS-avtalens bestemmelser om offentlige anskaffelser er gjennomført i norsk rett ved lov av 27. november 1992 nr 109. Ved alle offentlige anskaffelser skal det som nevnt ovenfor tas hensyn til hoveddelen i avtalen. Videre omfattes alle offentlige anskaffelser over en viss verdi av vedlegg XVI til hoveddelen i EØS-avtalen. Vedlegget er gjennomført i norsk rett ved lov om offentlige anskaffelser av 27. november 1992 nr 116 samt fire forskrifter. Loven trådte i kraft 1. januar 1994.

De angjeldende forskrifter er forskrift om tildeling av offentlige kontrakter om kjøp av varer, forskrift om tildeling av kontrakter om kjøp av tjenester, forskrift om tildeling av offentlige bygge- og anleggskontrakter og forskrift om innkjøpsregler for oppdragsgivere innen vann- og energiforsyning, transport og telekommunikasjon (forsyningssektorene).

2.1.2.2 Regelverk for statlig anskaffelsesvirksomhet mv. (REFSA) m.m.

Regelverket er gitt i form av instruks fastsatt ved kongelig resolusjon 17. desember 1978, og består av én instruks for kjøp av varer og tjenester til staten og én instruks for kontrahering av bygge- og anleggsarbeider til staten.

Regelverket for statlig anskaffelsesvirksomhet mv (REFSA) gjelder for alle statlige anskaffelser over 150.000,-og er i tillegg gitt utfyllende anvendelse ved statlige anskaffelser over terskelverdiene så langt bestemmelsene i REFSA passer og ikke kommer i strid med forskriftene.

I Alminnelige innkjøpsvilkår for statlige kjøp av handelsvarer (AIS-89) og Alminnelige kontraktsvilkår for statlige anskaffelser (AKS-89) er det gitt egne regler for utformingen av kontrakts-vilkår ved statlige anskaffelser. Disse reglene utfyller REFSA. Det er imidlertid forutsatt at disse reglene kan utfylles av kontraktsvilkår tilpasset den konkrete kontrakt.

For bygge- og anleggsarbeider er det utarbeidet standarder for gjennomføringen av en anbudskonkurranse og kontraktsvilkår for bygge- og anleggsarbeider nedfelt i henholdsvis NS 3400 og NS 3430. REFSA viser til disse standardene med den konsekvens at standardene utgjør en del av det statlige anskaffelsesregelverket.

2.1.2.3 Bestemmelser vedrørende anskaffelser til forsvaret

Forsvarets anskaffelser er regulert i et eget anskaffelses-regelverk: Bestemmelser vedrørende anskaffelser til forsvaret (BAF). BAF er en instruks som med detaljerte bestemmelser regulerer forsvarets anskaffelser, herunder prosedyreregler som gjelder for hele Forsvaret.

2.1.2.4 Kommunenes Sentralforbunds forslag til anskaffelsesinstruks for kommuner og fylkeskommuner

Kommunenes Sentralforbund har utarbeidet et forslag til anskaffelsesinstruks for kommunale anskaffelser under terskelverdiene i forskriftene til lov om offentlige anskaffelser. Det er det enkelte kommunestyre eller fylkesting som avgjør om instruksjonen skal vedtas i den enkelte kommune, og det er derfor forskjeller mellom de enkelte kommuners anskaffelsesprosedyrer for anskaffelser under terskelverdiene.

2.1.3 Annen relevant rett

2.1.3.1 Forholdet til lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967

Forvaltningsloven gjelder i utgangspunktet for all virksomhet som drives av forvaltningsorganer med mindre annet er bestemt i lov. Lovens bestemmelser om saksbehandlingsregler er imidlertid begrenset til å gjelde i de tilfelle hvor et forvaltningsorgan treffer enkeltvedtak.

I forholdet til det offentlige anskaffelsesvirksomhet er den sentrale problemstillingen om en beslutning om en anskaffelse er å anse som et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand. Kort kan dette skisseres som et spørsmål om en slik anskaffelse er å anse som en virksomhet av offentligrettslig eller privatrettslig karakter.

Forvaltningsorganenes virksomhet regnes for å være av privatrettslig karakter når virksomheten det er snakk om like gjerne kunne ha vært utøvd av private aktører. Forvaltningens beslutninger om forbud, påbud og tillatelser er utslag av den overordnede rolle forvaltningen har overfor private aktører, og kunne ikke ha vært utøvd av private aktører på samme måte. Til forskjell fra slike beslutninger, innebærer en anskaffelsesprosess at det offentlige på samme måte som private aktører går inn i en forhandlingsposisjon. Til tross for at anskaffelsesprosessen er relativt formalisert, har man derfor vurdert disse disposisjoner dithen at det her i det vesentlige er snakk om disposisjoner av privatrettslig karakter.

Det er på denne bakgrunn antatt at beslutningene i offentlige anskaffelsessaker i alminnelighet ikke kan karakteriseres som enkeltvedtak. Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak, herunder bestemmelsene om klagerett overfor forvaltningen, kommer således som hovedregel ikke til anvendelse. Dette kommer blant annet til uttrykk i NOU 1975:9 side 48 flg.

Når det gjelder innsynsrett i disse sakene, har dette flere sider rettet både mot internasjonale avtaleforpliktelser, forvaltnings-lovens regler om taushetsplikt og offentlighetsloven.

Forholdet til de overnasjonale organer som for eksempel EFTAs overvåkningsorgan (ESA) som har anledning til å innhente alle nødvendige dokumenter i forbindelse med sitt overvåkningsarbeid, reiser spørsmål knyttet til norske myndigheters taushetsplikt etter blant annet forvaltningsloven §§ 13 flg. ODA-avtalens artikkel 6 gir ESA kompetanse til å innhente den nødvendige informasjon, og EØS-loven av 27. november 1992 nr. 109 § 5 fastslår at norske myndigheter kan gi ESA de ønskede opplysninger ESA har krav på. Det samme gjelder i forhold til EFTA-domstolen.

2.1.3.2 Forholdet til lov om offentlighet i forvaltningen av 19. juni 1970 nr. 69

I utgangspunktet er forvaltningens saksdokumenter offentlige for alle som ønsker å gjøre seg kjent med en sak. Etter forvaltningslovens bestemmelser om innsyn, forutsetter innsynsrett at man er part i en sak. Offentlighetsloven har ikke denne begrensningen. Offentlighetsloven åpner imidlertid for en rekke unntak for å unnta saksdokumenter fra offentlighet.

Saksdokumenter som er underlagt taushetsplikt i lov eller i medhold av lov skal unntas fra offentlighet. Det gjelder for eksempel dokumenter som inneholder forretningshemmeligheter som er omfattet av forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt. Anbudsdokumenter vil normalt inneholde denne type informasjon, og vil derfor være underlagt taushetsplikt og således også være omfattet av unntaket fra hovedregelen om offentlighet.

I forskrift til offentlighetsloven av 14. februar 1986 fremgår det videre særskilt, under henvisning til offentlighetsloven § 11 (2) ledd i V nummer 12, at "anbud, tilbud og anbudsprotokoller" i en anskaffelsessak er unntatt offentlighet. Dette er dokumenter som også normalt ville kunne ha vært unntatt offentlighet på grunnlag av dokumentenes innhold. Leverandører til det offentlige har rett til å kreve at informasjon om egen bedrift og konkrete tilbud i en sak ikke offentliggjøres for å kunne sikre sine bedriftshemmeligheter m.v.

2.1.3.3 Annet

Den ulovfestede anbudsretten vil kunne komme til anvendelse på kontraktsforhold hvor partene ikke har inngått avtale om alle forhold og vil på den måten få betydning i enkelte kontraktsforhold. Det samme gjelder enkelte bestemmelser i avtaleloven.

2.2 Informasjons- og rådgivningsapparatet

Arbeids- og administrasjonsdepartementet utarbeidet hovedpunktene i statens nye informasjonspolitik i tilknytning til departementets budsjettproposisjon for 1994 på grunnlag av vurderinger og forslag presentert i NOU 1992:21 og høringsuttalelser til denne. Bakgrunnen for dette arbeidet var at den statlige informasjonsvirksomheten manglet overordnede mål og prinsipper. Arbeids- og administrasjonsdepartementet har vurdert informasjonsvirksomheten som et eget område og som en del av forvaltningspolitikken. På denne bakgrunn var det ansett som viktig, med utgangspunkt i behovet for å sette informasjonspolitikken i en større sammenheng, å utarbeide en politikk som vil medføre at informasjonsvirksomheten på selvstendig grunnlag bidrar til samfunnsutviklingen.

Når det gjelder Regjeringens mål for forvaltningen, fremkommer det at informasjonspolitikken er tillagt et særlig ansvar for å utvikle demokratiet og sikre vesentlige rettigheter samtidig som informasjonen skal sees på som en prosess for å skape dialog mellom forvaltningen og publikum. Det er videre en uttalt mål-setting at informasjonsvirksomheten

skal bidra til forvaltningens legitimitet som myndighet og forvalter av fellesverdier, løse statlige styringsoppgaver og gi et reelt bidrag til den enkeltes livskvalitet gjennom å formidle kunnskap om hvordan samfunnet fungerer, og inkludere flest mulig i mulighetene for å påvirke samfunnsløsninger.

Dette dokumentet legger blant annet føringer for målsettingen med statens informasjonsarbeid generelt, herunder hvilket ansvar som skal ligge til den enkelte etat. Blant annet er det oppstilt som en målsetting at informasjonen som gis skal være samordnet slik at den fremstår som helhetlig for mottaker. Samtidig er det det enkelte departementet og den enkelte etat som har et selvstendig ansvar for å følge opp informasjons-virksomheten innen eget ansvarsområde. Videre er det fastlagt som prinsipp at informasjon om det offentliges virksomhet skal være gratis og at det skal praktiseres meroffentlighet slik at mest mulig informasjon om det offentliges virksomhet kan gjøres kjent.

2.2.1 Nærings- og handelsdepartementet

Som en følge av at EØS-avtalen også omfatter offentlige anskaffelser, stiller det forvaltningen i denne sammenheng over for to hovedoppgaver; forvaltningen skal gjennomføre og håndheve de nye reglene i tillegg til at den skal videreutvikle regelverket under avtalen og ivareta norske interesser i forbindelse med utviklingen av regelverket internasjonalt.

EØS-komiteen har som fremste oppgave å samordne EFTA-statenes standpunkter slik at EFTA-landene kan opptre samlet overfor EU. Videre har komiteen det overordnede ansvar for den løpende gjennomføring av EØS-arbeidet, herunder arbeidet med å treffe beslutninger om å innlemme nye EF-rettsakter i EØS-avtalen. Som følge av at internasjonale avtaler ikke direkte blir en del av norsk rett, men forutsettes gjennom-ført i norsk rett, blir ingen av disse beslutningene en del av norsk rett uten ved lov- eller forskriftsvedtak.

Nærings- og handelsdepartementet (NHD) er tillagt fagansvaret for blant annet offentlige anskaffelser. Dette fagansvaret medfører et ansvar overfor internasjonale organer i overensstemmelse med norske internasjonale forpliktelser på området for offentlige anskaffelser samt et ansvar i forhold til det nasjonale regelverket. I forbindelse med arbeidet med å forberede slike lov- eller forskriftsvedtak, er Nærings- og handelsdepartementet som fagdepartement på denne bakgrunn pålagt et formelt ansvar.

EFTAs overvåkningsorgan (ESA) har som hovedansvar å påse at EFTA-statene overholder sine EØS-forpliktelser. Dette gjelder både i forhold til gjennomføring av nye rettsakter, men også vedrørende overholdelse av regelverket. NHD har i denne sammenheng et ansvar for å informere EFTAs overvåknings-organ (ESA) om gjennomføringen av de enkelte rettsakter i norsk rett.

Ved henvendelse fra ESA i konkrete saker hvor det foreligger klage rettet mot norske myndigheter, eller ESA på eget initiativ åpner en sak, svarer NHD som fagdepartement på vegne av norske myndigheter på uformelle henvendelser og eventuelle formelle brev (Åpningsbrev og Grunnlagt uttalelse) i de tilfelle hvor ESA og norske myndigheter ikke blir enige om forståelsen av regelverket. Svar på slike uformelle og formelle henvendelser oversendes imidlertid ESA via Utenriksdepartementet. Det er videre NHD som følger opp det forberedende arbeidet hvis saken ikke avsluttes på dette stadiet, men sendes videre for behandling ved EFTA-domstolen.

NHD er også, som fagdepartement, pålagt å ivareta hensynet til en konsekvent politikk på området for offentlige anskaffelser. Departementet har ansvaret for de fleste utspill på dette området, og kan derfor til en viss grad ivareta dette hensynet. Det er imidlertid på det rene at det arbeidet som skjer mht regelutvikling osv innen EU kan innebære motsetninger i denne sammenheng.

I tillegg ligger det i forvalteransvaret et ansvar for å sikre etterlevelse av regelverket. Dette forutsetter blant annet grundig informasjon av de impliserte parter om det eksisterende regelverket samt om endringer i regelverket. Den informasjonspolitikk som ligger til grunn for staten er retningsgivende i denne sammenheng.

Av informasjonsmaterieell har departementet tidligere utarbeidet to veiledere på området offentlige anskaffelser, en for de klassiske sektorer og en for forsyningssektorene. Informasjon om endringer m.v. sendes ut til en rekke organisasjoner og aktører i markedet. I tillegg er det opprettet organer som Spesialutvalget på området for offentlige anskaffelser og Kontaktutvalget for offentlige anskaffelser som også blir direkte informert. Departementet har også et ansvar for å formidle informasjon gjennom sitt daglige virke.

NHD har også et ansvar for å legge forholdene til rette slik at offentlig sektor kan gi konkurransefortrinn for næringslivet (leverandørutvikling). Regjeringen har som mål å bidra til at offentlig sektor fungerer som et konkurransefortrinn for norsk næringsliv. I den forbindelse har NHD laget (i 1998) en veileder om leverandørutvikling som nå er sendt ut til oppdragsgivere som er omfattet av anskaffelsesregelverket.

2.2.2 Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Det følger av ovenstående at Arbeids- og administrasjons-departementet (AAD) på generelt grunnlag har et særlig ansvar for den statlige informasjonspolitikken. Arbeids- og administrasjonsdepartementet har imidlertid ikke et formelt ansvar for informasjonsformidling på området for offentlige anskaffelser ut over de forpliktelser som følger av at departementet er tillagt ansvaret for å fastlegge bestemmelser om selve driften av Norsk Lysningsblad, herunder hvilke kunngjøringer som kan tas inn.

AAD har for øvrig et formelt ansvar når det gjelder oppfølgingen som arbeidsgiver vedrørende den statlige forvaltnings oppfølging av lov og forskrifter generelt. AAD benytter videre muligheten til å informere om offentlige anskaffelser i det politiske systemet i forbindelse med for eksempel utarbeidelsen av de årlige budsjettdokumenter eller gjennom politiske taler og evt innlegg i media. AAD kan også i enkelte sammenhenger som prosjektansvarlig ha et særskilt informasjonsarbeid. Dette gjelder for eksempel for forvaltningsnettsamarbeidet hvor AAD har tatt et direkte ansvar for en god og målrettet informasjonsformidling om bl.a. de innkjøpsfaglige sider ved prosjektet.

2.2.3 Informasjonstiltak

Det finnes en rekke tiltak som er forankret innen de enkelte bransjer ved at organisasjonene på eget initiativ arbeider med egne informasjonstiltak, eller i samarbeid med offentlig etat. Et eksempel her er Nordkalottprosjektet som er et samarbeids-prosjekt mellom offentlig etat og næringslivet på Nordkalotten for å styrke samhandelen i regionen.

Videre har departementene, i tillegg til en rekke organisasjoner utarbeidet egne hjemmesider hvor det er tilgjengelig informasjon om det offentlige anskaffelsesmarkedet. De nevnte tiltak må på denne bakgrunn derfor kun sees som eksempler.

2.2.3.1 Møteplass Europa

Møteplass Europa gir en innføring i EØS-avtalen og hvilke rettigheter denne gir norske borgere og bedrifter. I første omgang er det lagt ut informasjon på Internett under ODIN om EØS-avtalen og om utdanning og arbeid i EØS-landene. Møteplass Europa omfatter også informasjon om bedriftenes rettigheter i det indre marked. Møteplass Europa er utarbeidet av Utenriksdepartementet i samarbeid med en rekke andre departementer.

EØS-linjen er ment å gjøre norsk EU/EØS-ekspertise mer tilgjengelig for publikum og norske bedrifter. EØS-linjen gir blant annet en oversikt over utvalgte ressurspersoner i Utenriksdepartementet, andre berørte departementer, underliggende etater og ved Norges EU-delegasjon i Brussel, samt i EFTA-sekretariatet, EFTAs overvåkingsorgan og i Europakommisjonen.

EØS-linjen inneholder dessuten oversikt over EF-rettsakter som kan være relevante som EØS-regelverk, og over beslutninger i EØS-komiteen om innlemming av nytt regelverk i EØS-avtalen.

2.2.3.2 Kort om EØS-Bilaget og DOFFIN i Norsk lysingsblad

EØS-Bilaget i Norsk lysingsblads fredagsnummer omfatter en ukentlig nyhetsavis (det redaksjonelle stoffet) i tillegg til siste ukes norske kunngjøringer i EØS-WTO-regelverket og et sammendrag av forrige ukes kunngjøringer i Norden og internasjonalt i EU's Official Journal (TED-databasen).

Informasjonskanal

EØS-Bilaget ble etablert som informasjonskanal i markedet om offentlig innkjøp i forbindelse med Det statlige innkjøpsprogrammet og har fått en sterk posisjon hos leverandører og offentlige innkjøpere, hos politikere og i næringsliv og forvaltning. EØS-Bilaget har også kontakt med pressen gjennom ukentlige pressemeldinger til 120 mottakere, landets viktigste nyhetsformidlere, med kort omtale av ukens innhold.

Norsk lysingsblad har 10 000 abonnenter. I tillegg kommer oppslag i internett-utgaven som i januar var i underkant av 5 000. Antall lesere øker stadig etter hvert som dette offentlige informasjonstilbudet blir bedre kjent. Norsk Lysingsblad opplever at mange ser på EØS-Bilaget også som et ukentlig fagblad for offentlige innkjøp. Dette forsterkes ytterligere av at det redaksjonelle stoffet forlenger sin levetid ved kvartalsvis opptrykk i "Under lupen". Andre særtrykk er laget ved behov. For eksempel er EØS-bilagets åtte skoleleksjoner om regelverket samlet i et lite hefte.

EØS-Bilaget publiseres også som Internett-utgave hver fredag morgen. Ukeutgavene har vært lagret elektronisk siden 28. Juni 1996, og både det redaksjonelle stoffet og de norske kunngjøringene som utgjør Database for offentlige innkjøp, er tilgjengelig over Internett. Også sammendragene av ukens europeiske kunngjøringer i EU-databasen TED lagres elektronisk og er tilgjengelig over Internett.

Database for offentlige innkjøp (DOFFIN) og nasjonal inngangsport til TED

Statsetater er pålagt å kunngjøre sine kjøp i Norsk lysingsblad, både kjøp som berøres av EØS-WTO-regelverket og mange kjøp under de såkalte terskelverdiene. For kommunene er det frivillig, men 80-85 prosent benytter likevel i Lysingsbladet til sine EØS-WTO-kunngjøringer. Kunngjøringene er presentert i fulltekst.

Etter juni 1998 inngår også alle norske EØS-WTO-kunngjøringer som ikke er publisert i Lysingsbladet i DOFFIN som følge av at Norsk lysingsblad har inngått avtale med EU's Publication Office om å være en nasjonal inngangsport til TED, en såkalt "Consentrator". Alle norske kunngjøringer sendes da via Lysingsbladet til TED. Lysingsbladet kan legge inn også ikke-publiserte norske kunngjøringer i DOFFIN og gjøre DOFFIN til en komplett nasjonal database for offentlige innkjøp over terskelverdiene.

I dag nås DOFFIN over Internett eller ved telefonhenvendelse til Norsk lysningsblad. Men det arbeides med å etablere en database som også skal kunne nås for eksempel via Forvaltningsnettet.

Nye web-sider fra mai 1999

Det arbeides for tiden med å utvikle nye web-sider som vil forsterke Norsk lysingsblads rolle som sentralt informa-sjonsknutepunkt for offentlige innkjøp i Norge. Et omfattende bibliotek av pekere til andre web-sider nasjonalt, europeisk og internasjonalt som har tilknytning til offentlige innkjøp vil bli tilgjengelig, bl.a. pekere til regelverk, databaser og elektronisk handel på ODIN, EU's SIMAP-side og WTO's og OECD's web-sider. Dessuten vil EØS-Bilaget ha egne veiledere for framgangsmåte ved kunngjøring og hva slags regelverk som skal brukes. I tillegg vil elektroniske kunngjøringsskemaer bli tilgjengelig fra web-sidene.

2.2.4 Andre tiltak

NHD ledet arbeidet i perioden 1989-92 med å utarbeide tre rapporter om offentlige anskaffelser og EFs indre marked som behandler henholdsvis vare- og bygg- og anleggsdirektivet, tjenstedirektivet og forsyningssektoren. Rapportene ble utgitt av Arbeidsgruppen for offentlige innkjøp nedsatt av Statssekretærutvalget for EF-saker.

Nærings- og handelsdepartementet gjennomførte en omfattende informasjonskampanje i 1992 og 1993 i samarbeid med KS og Statskonsult ved å delta som foredragsholdere i ulike sammenhenger i hele Norge over et kort tidsrom for å nå så mange som mulig med informasjon om regelverket.

Nærings- og handelsdepartementet utarbeidet en veileder i forbindelse med gjennomføringen av EØS-regelverket om offentlige anskaffelser. Den utkom først i 1993 og ble revidert i 1994. Målgruppen for veilederen var offentlige oppdragsgivere. I 1994 ble det i tillegg laget en tilsvarende veileder for forsyningssektorene. Veilederne utgjorde en del av en informasjonspakke om det nye regelverket.

NHD, i samarbeid med Euro Info, Eksportrådet og Landsforeningen for bygg og anlegg laget i 1993 to brosjyrer rettet mot næringslivet med en presentasjon av EØS-regelverket i korte trekk henholdsvis innenfor de klassiske sektorene og innenfor forsyningssektorene.

I de senere år er det arrangert Innkjøperforum og Leverandørforum i Statskjøps regi i tillegg til Statskjøps deltakelse med å arrangere kurs og seminarer i samarbeide med bl a Statskonsult og BI, kurs i samarbeide med etater og foredrag på konferanser.

I forbindelse med statsbudsjettet for 1994 ble et 3-årig program for statlig innkjøp etablert. Formålet med programmet var å iverksette tiltak som kan bidra til å profesjonalisere og effektivisere den statlige innkjøpssektoren samtidig som staten bidrar til utvikling en av et konkurransedyktig næringsliv.

I forbindelse med statsbudsjettet for 1994 etablerte Regjeringen et tre-årig program for statlig innkjøp. Felles for alle tiltakene i programmet (ca. 60 prosjekter) har vært at de retter seg mot utfordringer som staten har i forbindelse med å utøve en kostnadseffektiv og profesjonell innkjøpsvirksomhet, og de muligheter næringslivet ser for å kunne øke verdiskapningen i Norge i samarbeid med statlige kunder.

En viktig erfaring fra arbeidet med innkjøpsprogrammet synes å være at innkjøpsområdet bør vies større oppmerksomhet fra ledelsen, både organisasjonsmessig og ressursmessig på alle nivåer i forvaltningen. Anbefalingen fra Program for statlig innkjøp understreker bl.a. at det er fortsatt er nødvendig å satse bredt på kompetanseutvikling på innkjøpsområdet. En forutsetning for å hente ut effektiviseringspotensialet er kompetente innkjøpsmiljøer med høy profesjonalitet. Profesjonalitet og kompetanse er også en viktig forutsetning for at offentlig sektor skal kunne inngå i samarbeid med næringslivet om utvikling av nye produkter og tjenester, ikke minst på IT-området, blir det påpekt.

2.2.5 Næringslivets forum for offentlige anskaffelser

Næringslivets Forum for offentlige anskaffelser (NFOA) er et responderende utvalg som avgir svar på spørsmål i enkeltsaker om anbudsrettslige og kontraktsrettslige spørsmål på grunnlag av henvendelser fra berørte parter.

Forumet behandler både saker omfattet av EØS-regelverket og saker som bare vedrører det norske regelverk for offentlige anskaffelser innen statlig og kommunal sektor.

2.2.6 Førstelinjetjeneste mot statlige oppdragsgivere

Statens forvaltningstjeneste, Statskjøp skal gjennom sin hovedmålsetning om å bidra til effektive statlige anskaffelser blant annet arbeide for å heve den generelle innkjøpskompetansen hos statlige innkjøpere. God forståelse og kunnskap om regelverket som regulerer offentlige anskaffelser er en viktig del av en generell kompetanseheving blant statlige innkjøpere. Hovedmålsettingen med å delta i et slikt informasjonsarbeid vil derfor være å øke kunnskapene om regler statlige innkjøpere må forholde seg til for å bli bedre og mer profesjonelle statlige anskaffelser.

Statskjøp inngår en rekke sentrale rammeavtaler hvor Statskjøp også vil ha en interesse i, og målsetning om å drive leverandør-utvikling for å gjøre leverandørene mest mulig konkurranse-dyktige. Ved å bidra til å gjøre leverandørene mer konkurransedyktige vil man på sikt kunne oppnå bedre offentlige anskaffelser. Statskjøp her derfor som målsetning å informere om regelverket ovenfor de leverandører de kommer i kontakt med gjennom sin rammeavtalevirk-somhet.

I forbindelse med det informasjonsansvar Statskjøp har ovenfor statlige innkjøpere mottar de en rekke spørsmål fra statlige etater om regelverket som regulerer anskaffelser. Samtidig har Statskjøp en utstrakt kontakt med leverandører gjennom inngåelsen av de statlige rammeavtalene. Statskjøp understreker imidlertid at deres vurdering av kunnskapsnivået blant innkjøpere og leverandører er basert på den erfaring Statskjøp har gjort seg på grunnlag av de henvendelser de mottar. Dette sier ingenting om hvordan kunnskapen er hos de etater og leverandører som ikke tar kontakt med Statskjøp. Statskjøp antar derfor at det er store "mørketall" når man skal kartlegge kunnskapsnivået.

Statskjøps hovedinntrykk er at leverandørene generelt har dårlige kunnskaper om regelverket for offentlige anskaffelser og de muligheter regelverket gir leverandørene til å kreve begrunnelse, gå til søksmål o.l. Det er mulig at kunnskapene er bedre om Refsa enn Lov om offentlige anskaffelser med forskrifter (EØS-reglene) da reglene i Refsa har vært innarbeidet over en lengre periode. Statskjøp vil anta at det uansett vil være et problem for leverandørene når de skal skaffe seg kunnskap om regelverket at det under terskelverdiene er forskjellige regler for statlig og kommunal sektor.

Kunnskapene hos statlige innkjøpere er etter Statskjøps oppfatning langt mer varierende. I en del store statlige etater er vårt inntrykk at kunnskapene om regelverket er relativt gode, i hvert fall om hovedreglene (terskelverdier, kunngjøringsplikt og reglene om anbudskonkurranser) i forskriftene. Spørsmålene vi får fra disse er ofte av mer komplisert art, som for eksempel problemstillinger knyttet til anskaffelser av spesielle tjenester (kompliserte konsulentoppdrag, forskning og undervisning), muligheten for å gå over til forhandlet kjøp o.s.v. Selv om kunnskapen hos noen etater er relativt gode opplever de at en rekke etater har store "hull" i kunnskapene og forståelsen av regelverket. Spørsmål som ofte kommer er om man står fritt til å avlyse anbudskonkurranser dersom man mener prisene kunne blitt bedre ved en forhandlingsrunde eller uttrykk for manglende forståelse av at man er bundet av det man har oppgitt i kunngjøringen. Mange innkjøpere er dessuten uvitende om at også under terskelverdiene er hovedregelen åpen anbudskonkurranse med forutgående kunngjøring.

I noen tilfeller opplever Statskjøp at innkjøpere både har gode kunnskaper om, og har til hensikt å overholde, regelverket. Det en del innkjøpere imidlertid opplever er at øvrige beslutningstakere eller fagpersonell internt i sin organisasjon ikke lytter til dem. Det er derfor viktig at informasjonen om regelverket ikke bare retter seg mot innkjøpere, men også rettes mot ledere i de enkelte etater .

Statskjøp har igangsatt en rekke tiltak for å heve kunnskaps-nivået blant statlige innkjøpere og leverandører. Dette gjelder kurs og seminarvirksomhet hvor Statskjøp bidrar som foredragsholdere om regelverket på seminarer og kurs som de arrangerer selv eller i andres regi (f.eks Statskonsult).

Ett alternativ er at det samles flere etater innen samme sektor, f.eks helsesektoren eller universitetssektoren for å arrangere seminarer om regelverket. Dette kan også ha andre positive virkninger da man på denne måten kan bygge opp innkjøps-nettverk hvor de ulike etatene kan samarbeide på flere områder innen innkjøpsområdet. Et annet alternativ er at Statskjøp reiser rundt i landet og holder regionale samlinger hvor vi informerer om regelverket for offentlige anskaffelser.

Statskjøp bidrar til kompetansehevning gjennom sin årlige konferanse "Statlig innkjøpsforum". Statskjøp kan også arrangere konferanser som er relaterte til konkrete

prosjekter, f.eks konkurranseutsetting eller elektronisk handel og i denne sammenhengen informere om regelverket.

Statskjøp mottar jevnlig henvendelser fra statlige etater om bistand og råd i forbindelse med konkrete anskaffelser. I disse sakene er spørsmål om regelverket for offentlige anskaffelser hyppige. Ved å opprettholde og eventuell styrke denne rådgivningsfunksjonen vil de på denne måten kunne bidra til å øke kompetansen omkring regelverket.

Statskjøp vil i denne sammenhengen peke på at de i forbindelse med det statlige innkjøpsprogrammet utarbeidet en innkjøpshåndbok til bruk for statlige innkjøpere. Denne inneholder blant annet viktig informasjon om regelverket for statlige anskaffelser. Ved innføringen av et nytt regelverk kan det være aktuelt å revidere denne håndboka. Statskjøp har også opprettet en egen hjemmeside hvor de legger ut en betydelig mengde med informasjon som kan være nyttig for innkjøpere. Gjennom denne hjemmesiden kan de også raskt legge ut informasjon om regelverket for offentlige anskaffelser som et ledd i et større informasjonsarbeid.

Den primære oppgave og målsetning vil som tidligere nevnt være å øke kompetansen hos statlige innkjøpere. Gjennom rammeavtalevirksomheten vil Statskjøp imidlertid også drive et vist informasjonsarbeid ovenfor leverandører. Dette vil i hovedsak foregå gjennom "Statlig leverandørforum" som arrangeres i Statskjøps regi en gang pr. år hvor de kan tilby foredrag om regelverket. Statskjøp kan også gi informasjon om regelverket gjennom møter med leverandører i forbindelse med anbudskonkurranser de avholder og oppfølgingsmøter i forbindelse med løpende kontrakter.

2.2.7 Førstelinjetjeneste mot kommunale oppdragsgivere

NKB Rådgivningstjenesten er en avdeling i Norges Kommunalbank. Avdelingen har en "non-profit"-profil, men dog slik at de tjenester som utføres må prissettes på en måte som sikrer avdelingen får dekket sine kostnader.

Avdelingen tilbyr rådgivningstjenester innen generell økonomisk rådgivning, forsikringsavtalevurdering, bankavtalevurdering og generell innkjøpsrådgivning. I tillegg er NKB R ansvarlig for kontaktpunktjeneste for kommunesektoren mht. regelverk mv. for offentlige anskaffelser. NHD tok i 1993 initiativet til at det ble etablert en førstelinjetjeneste mot kommunesektoren om dette regelverket. I de første årene finansierte NHD tilnærmet en stilling i NKB. I de senere år har NHD finansiert en avtrappende andel og 1999 er det siste året NHD bidrar finansielt i henhold til avtale.

NKB R skal med denne tjenesten tilby kommunesektoren svar på konkrete spørsmål om fortolkning/praktisk etterlevelse av regelverket om offentlige anskaffelser og stå for utsendelse av tilgjengelig informasjonsmateriell.

I henhold til avtalen fører NKB R statistikk over alle henvendelsene. Av denne fremgår at NKB R har mottatt ca 260 henvendelser i gjennomsnitt siden 1994. I 1995 var pågangen spesielt stor med 330 henvendelser.

Henvendelsenes innhold og art har endret seg noe i perioden. I 1994/1995 gitt henvendelsene på mer generell informasjon og opplysning om EØS regelverket om offentlige anskaffelser. I 1996/1997 ble henvendelsene mer komplekse og gikk mer direkte inn i konkrete anskaffelses-

saker. Som eksempler viser NKB-R til spørsmål vedrørende utvelgelses- og tildelingskriterier, beregning av terskelverdier for anskaffelser av mer komplisert art og informasjon om WTO-avtalen. I løpet av slutten på 1997 og i 1998 har henvendelsene blitt ytterligere rettet mot problemer i aktuelle anskaffelser.

NKB R oppfatter at tjenesten har vært vellykket og gitt nyttig informasjon til brukerne, ikke minst på grunn av at NKB R har utstrakt kontakt med kommunesektoren og god kompetanse på området finansielle tjenester som er særlig etterspurt.

På bakgrunn av antall og typer henvendelser, opplever NKB R at behovet for en slik kontaktpunktjeneste fortsatt er tilstede, og at kommunesektoren er tjent med at tjenesten videreføres i NKB regi for å sikre stabilitet og forankring i et levende miljø som driver objektiv og uavhengig rådgivning ovenfor kommunesektoren.

For å bedre informasjon og rådgivning ovenfor kommune-sektoren er det etter NKB Rs oppfatning behov for nytt og oppdatert informasjonsmaterieil. I tillegg opplever NKB R at det er behov for små kurs/seminarer hvor kommuneansatte med ansvar for anskaffelser kan få grunnleggende innføring i EØS/WTO-regelverket.

Ut fra henvendelsene, synes det også å være et behov for praktisk bistand ved komplekse anskaffelser. Det etterlyses hjelp til å utforme anbudsdokumenter og spesifikasjoner for strøm, IT mv. og et tilbud om standard pc-anbudsdokumenter og spesifikasjoner hadde. Dette vil være ressursbesparende og bidra til å høyne kvaliteten i offentlige anskaffelser.

NKB R tror at kommunene og departementet er best tjent med at en person arbeider heltid med kontaktpunktjenesten. Dette vil gjøre det mulig å delta i større grad på seminarer og møter hvor det er naturlig at kontaktpunktjenesten blir presentert, og også holde innlegg og drive opplysning/informasjon om EØS/WTO.

2.2.8 Førstelinjetjeneste mot leverandører

2.2.8.1 Euro Info Centres

Gjennom EØS-avtalen sikres norsk næringsliv deltagelse i alle EUs programmer for små og mellomstore bedrifter (SMB-programmer). Et av EUs viktigste tiltak for å fremme SMB er Euro Info Centres (EIC) - et nettverk av informasjons- og rådgivningskontorer.

For å ivareta bedriftens behov av informasjon og kunnskap om de forandringer i rammebetingelser som det indre marked fører med seg, etablerte Europakommisjonen 1987 prosjektet Euro Info Centres (EIC). Etter en prøveperiode på to år ble programmet en permanent ordning og fra de opprinnelige 39 EIC finnes det i dag over 230 EIC innen EØS.

EICs hovedoppgave er å besvare spørsmål fra SMB om det indre marked og å bistå bedrifter som søker råd for å tilpasse sine aktiviteter til de nye rammebetingelsene og utnytte de nye markedsmulighetene i det indre marked.

Kommisjonen har lagt opp til et fortløpende erfaringsutbytte og konkret samarbeid mellom EIC i ulike land. EIC i ulike medlemsland hjelper hverandre med informasjon om nasjonal lovgivning, søk etter samarbeidspartnere, utarbeiding av felles informasjonsprodukter etc.

Nettverket har egne intranettsider, et eget elektronisk kommunikasjonssystem og et felles rapporteringssystem.

EIC-nettverket koordineres av Europakommisjonens DG XXIII. EIC i Norge har et ansvar for å koordinere kontakten med Europakommisjonen og øvrige EIC-kontorer i Europa. I Norge ble Euro Info (EU-Informasjonskontoret for næringslivet) opprettet i 1990, som en del av Næringsdepartementets strategi for verdiskapning i små og mellomstore bedrifter i Norge. Gjennom EØS-avtalen har Norge i dag følgende 5 EIC-kontorer:

EIC Oslo - Euro Info/Norges Eksportråd, Oslo
EIC Nord - Veiledningsinstituttet i Nord-Norge (VINN), Narvik
EIC Midt-Norge - Sør-Trøndelag Næringservice, Trondheim
EIC Vest - Vestlandsforskning, Sogndal
EIC Sør - Agderforskning, Kristiansand

EIC-nettverket i Norge tar sikte på å ivareta hensynet til et likeverdig tilbud til SMB over hele landet og overfor alle næringer. Det arbeides blant annet med å koordinere kompetanseoppbygging og faglig spesialisering (delvis inkl. bransjespesialisering) mellom kontorene. Alle fem kontorer har en generell og bred kompetanse for å svare på spørsmål om EU/EØS som berører norsk næringsliv. I tillegg har hvert enkelt kontor en egen faglig spesialisering innen bestemte fagområder. Euro Info (EIC Oslo) har f.eks. som eneste kontor juridisk dybdekompetanse og bistår øvrige nettverket ved behov. EIC Oslo fungerer også som koordinator for nettverket i Norge.

EIC Oslo besvarte i alt 4.500 henvendelser i 1997, og vel 60 pst. av disse kom fra bedrifter med under 100 ansatte. Til sammen besvarte EIC-nettverket i Europa over 400.000 henvendelser i 1997.

En felles faglig spesialisering i EIC-nettverket i Norge er offentlige anskaffelser. Det norske EIC-nettverket har hatt en hel del felles aktiviteter i løpet av perioden 1995 til 1997. For det første besvarer EIC kontorene spørsmål relatert til offentlige anskaffelser. Ca. 15 pst. av de henvendelser som besvares av EIC Oslo er direkte relatert til offentlige anskaffelser. De siste årene har spørsmålene fra bedriftene blitt mer komplekse.

I 1995 laget nettverket en håndbok på temaet offentlige anskaffelser. Håndboken er en bok i nettverkets håndbokserie om viktige EU/EØS-temaer for norske bedrifter.

I desember 1996 begynte EIC-nettverket å gi ut et felles nyhetsbrev - Innblikk. Nyhetsbrevet blir publisert 4 ganger pr. år. og hvert nummer distribueres til over 4.000 små og mellomstore bedrifter. Februarnummeret 1998 fokuserte på offentlige anskaffelser og i hvert nummer finnes det minst en artikkel som omhandler offentlige anskaffelser.

I tillegg har hvert enkelt kontor, gjennom sine vertsorganisasjoner, etablert egne sider som bl.a. inneholder informasjon om offentlige anskaffelser.

Alle kontorer i EIC-nettverket i Norge tilbyr anbudsovervåking i TED. Dette er en betalingstjeneste der bedrifter tilbys automatisert søk eller enkeltsøk i TED.

EIC Oslo (Euro Info i Oslo tilbyr også juridiske tjenester. Den siste tiden har spørsmålene om offentlige anskaffelser blitt mer komplekse og mange går på tolking av regelverket om offentlige anskaffelser.

I andre halvdel av 1996 gjennomførte nettverket et prosjekt for å øke norske underleverandørers kjennskap til og bruk av TED-informasjon for derigjennom å bidra til at underleverandører får nye oppdrag. Dette ble fulgt opp med et nytt prosjekt i 1997.

Målet med TED-prosjektene var å øke norske bedrifters leveranser til offentlige oppdragsgivere i EØS. Formålet var å øke de norske bedriftenes kjennskap til og aktiv bruk av offentlige anbudskunngjøringer. Dette ble bl.a. gjort gjennom å sende informasjonspakker, holde seminarer, tilby prøvesøk og fast anbudsovervåking over en prøveperiode. I tillegg fikk bedriftene tilbud om bistand med innhenting av anbuds-dokumenter.

Prosjektene førte til en økt kjennskap til offentlige anskaffelser blant deltakerne. Flere bedrifter har lagt inn tilbud og noen har fått nye kontrakter. Flere bedrifter valgte etter prosjekttidens slutt å fortsette sin anbudsovervåking.

2.3 Informasjonsformidling i andre land

2.3.1 Innledning

Arbeidsgruppen for informasjonsformidling har i forbindelse med sitt arbeid med å kartlegge i hvilken grad det er et udekket informasjonsbehov blant oppdragsgivere og leverandører innen det offentlige anskaffelsesmarkedet, søkt å kartlegge eksisterende informasjonsmateriell og kanaler i tillegg til aktørenes egen oppfatning av situasjonen.

Arbeidsgruppen har samtidig innhentet informasjon om organisering og gjennomføring av informasjonsformidling i Danmark, Sverige og Finland.

2.3.2 Sverige

I Sverige er vesentlige oppgaver knyttet til informasjons-formidling om det offentlige anskaffelsesmarkedet tillagt Nämnden för offentlig upphandling (NOU). NOU er en statlig opprettet organisasjon som består av en ekspertnemnd og et råd. NOU har tilsynsansvar i henhold til lov om offentlige anskaffelser samt et informasjonsansvar overfor alle aktører innen det offentlige anskaffelsesmarkedet.

NOUs informasjonsvirksomhet kan deles inn i flere arbeidsområder. Nemnden har ansett det som viktig å ha en hjemmeside som inneholder all tilgjengelig informasjon eller videre henvisninger. Det nedlegges derfor et stort arbeide for å oppdatere og utvikle denne. NOUs hjemmeside har i tillegg til den informasjon nemnden selv presenterer, en rekke linker. Etter at NOU opprettet hjemmesiden i 1998, har erfaringen vist at bruk av Internett er en ressursbesparende måte å spre informasjon på. Prioriteringen er samtidig et utslag av at NOU fra sentralt hold er pålagt å omdisponere sin tid blant annet på grunn av budsjettmessige kutt. NOUs tidsbruk på informa-sjonsarbeidet er redusert fra 25 % av den totale arbeidstid i 1997 til 18 % i 1998 i henhold til en politisk målsetting om at informasjonsarbeidet i større grad skal overlates til konsulenter og rettsstanden.

Nemnden har imidlertid også en telefonservice som er tilgjengelig for alle aktører på det offentlige anskaffelses-markedet. Det er antatt at nemnden besvarer ca 7000-7.500 henvendelser årlig på denne måten. I tillegg kommer skriftlige henvendelser som nemnden også behandler. I hovedsak kommer henvendelsene fra offentlige oppdragsgivere eller leverandører. Ut i fra den oversikt NOU har, kommer det imidlertid frem at også journalister, dommer og advokater, konsulenter, revisorer og forskere benytter seg av den kompetansen NOU besitter. Erfaringen tilsier også at bedriftene henvender seg til NOU i akutte situasjoner i en anskaffelsesprosess hvor det er behov for raskt å få avklart den rettslige situasjonen.

Henvendelsene danner grunnlag for det arbeidet NOU gjør på mer generell basis, som utvikling av hjemmesiden, informasjonsbrev og det veiledningshefte som NOU har under utarbeidelse m.v.

Veiledningsheftet skal ha en praktisk innfallsvinkel for offentlige anskaffelser. Denne veilederen retter seg hovedsakelig mot anskaffelser under terskelverdiene all den tid disse anskaffelsene i verdi utgjør den største andelen på dette området, samt at aktørene her i mindre grad har særskilt kompetanse på innkjøp.

Av annet skriftlig materiell, har NOU et nyhetsbrev NOUinfo og en informasjonsbrosjyre Kort om LOU og NOU. NOUinfo utgis ca 4 ganger i året. Nyhetsbrevet er på ca 20 - 25 sider og inneholder artikler om aktuelle tema, presentasjon av regelverksendringer, nasjonale og internasjonale rettsav-gjørelser belyses. Kort om LOU og NOU ligger for øvrig også på hjemmesiden til NOU.

I tillegg er det opprettet en enhet med ansvar for utvikling av statlig samordning av innkjøp. Statlig innkøpssamordning under Kammarkollegiet står blant annet for informasjon om ordningen med inngåelse av statlige rammeavtaler m.v. og informasjon om de eksisterende rammeavtaler for statlige oppdragsgivere.

Enheten skal i tillegg vurdere de eksisterende avtaler med sikte på å avdekke avtaler som ikke gir ønsket resultat. Målsettingen er at enheten skal bli megler av informasjon og tilgjengelig innkjøpskompetanse hvor et av virkemidlene er å fremme bruk av rammeavtaler i tillegg til å arbeide for at det gjennom bedre behovsanalyser dannes grunnlag for mer ressursbesparende anskaffelser i staten. I tillegg skal enheten arbeide for at det utvikles nettverk og samarbeids-kanaler mellom alle aktører og at dette samarbeidet også kan bidra til leverandørutvikling.

Innkjøpssamordningen er basert på en forordning fra 1998 som gjelder for alle statlige oppdragsgivere begrenset til statsfor-valtningen og underliggende etater. Statlige stiftelser er for eksempel ikke omfattet av ordningen. Formålet med innkjøpssamarbeidet er at statlige samlet skal kunne foreta anskaffelser på bedre betingelser enn det som ville vært tilfellet om den enkelte oppdragsgiver hadde foretatt anskaffelsen på selvstendig grunnlag.

I tillegg til dette arbeidet, skal enheten arbeide for å utarbeide en håndbok, være pådriver og ansvarlig for ulike prosjekter om for eksempel kvalitetssikring, IT-støtte i innkjøpssammenheng og knytte til seg et nett av personer med spesialkompetanse som kan yte støtte i en innkjøpsprosess.

Kommerskollegium er Sveriges sentrale forvaltningsmyndighet for utenrikshandel og handelspolitikk. Som en del av opp-gavene tillagt organet, er tiltak rettet mot små og

mellomstore bedrifter sentralt. Formidling av informasjon om anskaffelses-markedet for å øke kunnskapen om og den generelle kompetansen utgjør en del av dette arbeidet. Som et eksempel på det arbeidet som gjøres kan det vises til Gränselösa affärer.

Kommerskollegiet antar at en vesentlig årsak til at svenske bedrifter ikke klarer å utnytte potensialet i det offentlige anskaffelsesmarkedet, er manglende på området. Det er på denne bakgrunn prosjektet "grenseløs handel " er startet opp i 1999.

Prosjektet kan deles inn i fire deler; opprettelsen av et Internett-torg (som skal være underlagt Kommerskollegiet), utdanning av konsulenter som skal bidra til den generelle kompetanseutviklingen, informasjonskampanjer og utdannelsetilbud rettet direkte mot bedriftene.

Internett-torget skal inneholde en oversikt over de ulike informasjonskanaler og linker til den informasjon som er tilgjengelig. I tillegg er torget tenkt som et forum for aktørene på det offentlige anskaffelsesmarkedet ved at det skal være mulighet for å informere andre om egen bedrift mv og på den måten åpne for en dialog aktørene i mellom.

Økt kompetanse anses for å være en forutsetning for at flere bedrifter skal kunne levere til dette markedet. Det skal derfor utdannes 100 konsulenter som skal bidra til å spre informasjon og bistå aktører med sin kompetanse slik at den enkelte bedrift kan få særskilt hjelp til å utvikle seg og sine muligheter.

Informasjonskampanjen har som målsetting å informere om de muligheter som ligger i dette markedet i tillegg til å gi den nødvendige informasjon om hvordan aktørene bør forholde seg for å operere på dette markedet. Dette vil skje gjennom seminar, kurs, møter mellom aktører, konferanser m.v.

Av andre relevante organer i Sverige kan nevnes Exportrådet, Konkurrentskommisjonen, Industriförbundet, Landstingsförbundet, Kommunförbundet, Stockholms Handelskammare, Inköpsforum og Anbudsjournalen.

2.3.3 Danmark

Det formelle forvaltningsansvaret for regelverket på området for offentlige anskaffelser, herunder gjennomføring av EU-direktiv i nasjonal lovgivning er i Danmark lagt til Konkurrentstyrelsen og By- og Boligministeriet. Konkurrentstyrelsen er ansvarlig for offentlige myndigheters og forsyningsvirksomheters kjøp av varer og tjenester, mens By- og Boligministeriet er pålagt ansvaret for offentlige myndigheters og forsyningsvirksomheters erverv av bygge- og anleggsarbeider.

Konkurrentstyrelsen har videre et administrativt ansvar for å sikre effektiv etterlevelse av regelverket og skal i den sammenheng også overvåke det offentlige anskaffelses-markedet .

Myndigheter, organisasjoner og leverandører til det offentlige anskaffelsesmarkedet er målgruppe for Konkurrentstyrelsens informasjonsarbeid. Konkurrentstyrelsen har ansvar for all informasjonsformidling innen statlig sektor. For kommunal sektor finnes i tillegg informasjon fra Kommunenes Lands-forening. Av andre Konkurrentstyrelsens informasjonsarbeid er i det vesentlige knyttet til oppfølging av regelendringer, telefonisk veiledning, skriftlige uttalelser, klagebehandling og deltakelse på kurs, seminar m.v.

Gjennomføring av nye EU-direktiv skjer ved kunngjøringer foretatt av både Konkurrencestyrelsen og By- og Bolig-ministeriet. Kunngjøringene publiseres i Lovtidende og i en elektronisk database. I tillegg er aktuelle kunngjøringene samlet i et særtrykk som distribueres både statlig og kommunal sektor.

Konkurrencestyrelsen har også et informasjonsblad hvor artikler og annet informasjonsmateriell presenteres, herunder artikler utarbeidet på grunnlag av konkrete klagesaker Konkurrence-styrelsen har behandlet. Abonnement på bladet er gratis. Konkurrencestyrelsen har i tillegg en hjemmeside (www.ks.dk) hvor all informasjon fra Konkurrencestyrelsen er gjort tilgjengelig.

Som ansvarlig for oppfølgingen av det offentlige anskaffelses-regelverket, har Konkurrence-styrelsen satt i gang flere prosjekter ut i fra en målsetting om å bistå leverandører ved deltagelse i konkurranser innen hele EØS-markedet. Dette skjer ved aktivt å sørge for publisering av artikler, presse-meldinger om konkrete sakers utfall mv. det gjelder for eksempel pressemelding om saker som er tatt opp i et nettverk etablert mellom 6 europeiske land med det formål å bistå med effektiv konfliktløsning.

2.3.4 Finland

Nærings- og handelsdepartementet i Finland er formelt ansvarlig for regelverket på området for offentlige anskaffelser i Finland. Dette ansvaret medfører at departementet også har en rolle som informasjonsformidler. Dette kommer til uttrykk ved at departementet mottar en rekke henvendelser fra ulike aktører i markedet. I de tilfelle det er oppstått konflikt mellom to parter vil departementet normalt henvise partene til å klage saken inn for et Råd.

Finland har ikke opprettet et eget organ som er gjort formelt ansvarlig for informasjonsformidlingen på området for offentlige anskaffelser. Det enkelte organ som opererer innen dette markedet, herunder bransjeorganisasjoner informerer selv aktører innenfor sine respektive områder. Det er imidlertid en mer uformell kontakt mellom de enkelte informasjonssentra.

Av skriftlig materiell, foreligger en veileder utarbeidet av departementet hvor både regelverket er behandlet, informasjon om andre informasjonskilder, referanser til internasjonal og nasjonal rettspraksis m.v.

Departementet har i tillegg utarbeidet en egen hjemmeside.

Ansvarlig organ for trykking av kunngjøringer samt oversendelse av kunngjøringer til Official Journal og TED, er også behjelpelig med informasjon ved konkrete henvendelser relatert til kunngjøringer, utfylling av standardformularer osv. Ellers er det opprettet Euro Info sentre som informerer i tillegg til blant andre Eksportrådet og Kommunenes fellesorganisasjon.

2.4 Utdanning og opplæring

2.4.1 Universiteter/Høyskoler

2.4.1.1 Universitet i Oslo

Universitet i Oslo har pr. i dag ikke noe selvstendig fagtilbud på området for offentlige anskaffelser. Området er derimot behandlet som del av de obligatoriske fagene i studiet.

Offentlige anskaffelser er imidlertid berørt i faget EØS-rett. Faget behandler hovedtrekk av EF- og EØS-retten, og gir derunder en oversikt over rettskildene. Det behandler også EØS-institusjonene sett på bakgrunn av EU's institusjonelle oppbygging. Videre behandles vedtaksprosessen i EØS og EØS-avtalens virkning i norsk rett, sett på bakgrunn av de tilsvarende spørsmål i EF-retten. Prinsipielle spørsmål vedrørende EØS-avtalen behandles i større dybde. Dette gjelder bl. a. de krav EØS-avtalen stiller til nasjonal gjennomføring, hvordan gjennomføringen faktisk har skjedd i Norge og hvilken status gjennomførte og ikke-gjennomførte EØS-regler har i norsk rett. På grunnlag av en generell oversikt over markedsreglene behandles endelig reglene om de fire friheter (reglene om fri flyt av varer, tjenester, personer og etablering av foretak) og reglene om konkurranse (foretaks markedsadferd, statsstøtte og offentlige anskaffelser).

Vekten ligger på reglene i EØS-avtalens hoveddel, mens sekundærlovgivningen kun trekkes inn i begrenset grad. Offentlige anskaffelser er også berørt i faget forvaltningsrett.

2.4.1.2 Bedriftsøkonomisk Institutt /Norges markeshøyskole (BI/NMH)

Det undervisningstilbudet BI/NMH har på dette området, kan deles inn i tre avdelinger hvor en er rettet mot dem som kun har arbeidserfaring (1), en for dem som har noe høyskoleutdanning, men ønsker en oppdatering/omskolering (2) og en for dem som har min. 60 vekttall fra høyskole og ønsker en fylldig oppdatering og muligheten for å nå en Mastergrad (3).

BI Telemark tilbyr ett Diplomøkonomkurs i Logistikk. Dette er et kurs som går over tre år (totalt 60 vekttall), og andre og tredje studieår må i sin helhet gjennomføres ved BI Telemark (pga nært samarbeid med Norsk Hydro). Dette kurset består, i tillegg til grunnfag bedriftsøkonomi, av fag som skal gi en innsikt i "forhandlinger og innkjøp", "markeds- og logistikkanaler" og "strategi, logistikk og IT".

Et annet kurs som tilbys er Diplomøkonom i Forretningsjus (60 vekttall.). Her inngår også grunnfag bedriftsøkonomi. Spesielle fag angående forretningsjus er blant annet "selskapsrett", "kontraktsrett" og "offentlig kontroll og sanksjoner".

2.4.1.3 Statskonsult

Statskonsult er statens sentrale fagorgan (direktorat) for effektivisering og fornyelse av forvaltningen underlagt Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Statskonsult er organisert i seks avdelinger: Avdeling for styring og resultatorientering, for omstilling og organisasjonsformer, for informasjonsteknologi, for kompetanseutvikling og internasjonalisering, for leder-skapsutvikling og en administrasjonsavdeling.

Statskonsult har en pådriverrolle, en service- og veilederrolle, og utfører oppdrag fra departementer og statlige virksomheter. Årlig gjennomfører Statskonsult 80-90 sentrale opplæringstiltak med 5000-6000 deltakere. Det utarbeides 40-50 publikasjoner innen våre arbeidsområder, og i samarbeid med Universitets-forlaget utgis tidsskriftet Stat & Styring.

Statskonsult samarbeider med departementer, direktorater og statlige bedrifter, arbeidstakerorganisasjoner, forsknings-miljøer, og i noen sammenhenger også med den kommunale og fylkeskommunale forvaltningen.

Foruten å være rådgiver i prosesser, bidrar Statskonsult til å skape nettverk og erfarings-utveksling, og formidler kontakt mellom personer, virksomheter og konsulentfirmaer. Skriftlige veiledninger og temahefter gir informasjon om metoder, standarder og områder av mer allmenn interesse. I tillegg utgis rapporter som omhandler konkrete prosjekter med avgrensede problemstillinger. Det blir utgitt regelmessige publikasjons-oversikter.

Statskonsult utgir årlig en kurskatalog som presenterer planlagte kurs og andre kompetanse-utviklingsaktiviteter. Kursene og aktivitetene er et tilbud til medarbeidere på ulike nivåer i statsforvaltningen, og det er lagt vekt på å prioritere aktiviteter som dekker tverrdepartementale kompetansebehov som ikke dekkes av markedet for øvrig. For området for offentlige anskaffelser gis det kurs i statlige anskaffelser, statlige anskaffelser og ledelse, konsekvenser av EØS-avtalen for statlige anskaffelser.

2.4.1.4 Den Norske Advokatforening (Advokatforeningen)

Advokatforeningen har i henhold til vedtektene for foreningen et ansvar for å "Sikre en uavhengig advokatprofesjon med høy kvalitet i yrkesutøvelsen". For å ivareta dette kravet til kompetanse inne de enkelte rettsområder, er Advokatforeningen inndelt i permanente lovutvalg med ansvar for ulike rettsområder.

Det er ikke opprettet et særskilt lovutvalg med ansvar for anskaffelsesrett, men flere av de eksisterende lovutvalg har ansvar for rettsområder som medfører at også anskaffelses-rettlige problemstillinger blir berørt. Det gjelder særlig for lovutvalget med ansvar for EU/EØS/konkurranserett.

Advokatforeningen og Norges Juristforbund eier i fellesskap Juristenes Utdanningssenter. Det fremgår vedtektene for Juristenes utdanningssenter at formålet med foreningen er å "fremme de sentrale mål... om å heve medlemmenes (Den Norske Advokatforening og Norges Juristforbund) kompetanse gjennom utdanning og annen kompetanseutvikling, samt virksomhet som står i forbindelse med dette..."

Lovutvalgene har i denne sammenheng et ansvar for å sikre kompetanseutviklingen innen sitt fagområde, og gjennom Juristenes utdanningssenter tilbys derfor seminar mv. Innen de tema som tas opp som kan relateres til EU/EØS-retten er det også holdt rene innkjøpsfaglige seminar som er relatert til offentlige anskaffelser.

Innholdet i de seminar som tilbys er i det vesentlige avhengig av de forespørsler som fremmes i ulike sammenhenger. Situasjonen har lenge vært den at etterspørselen etter kunnskap om offentlige anskaffelser ikke har vært så stor at det har oppfordret til særskilt satsing på dette fagfeltet fra Advokatforeningens side. På den annen har Juristenes Utdannings-senter i andre sammenhenger blitt brukt i utdannings-sammenheng i samarbeid med andre, og Arbeidsgruppen er informert om at det kan være en mulighet at man også i denne sammenheng kan inngå et samarbeid med Juristenes Utdanningssenter om en bredere satsing på området for offentlige anskaffelser.

2.4.1.5 Annet

KSI-akademiet: Se kapitel under med uttalelse fra KSI

2.5 Undersøkelser

Nedenfor refereres det til funn i undersøkelser som er gjennomført de siste årene. Undersøkelsenes fokus har ikke nødvendigvis vært knyttet til informasjon om regelverk for offentlige anskaffelser og kun de konklusjoner som er relevant for arbeidsgruppens formål er gjengitt.

2.5.1 NORUT- prosjektet

Formålet var å gjennomføre en kartlegging av erfaringer og virkninger av EØS-avtalen for offentlige anskaffelser for etater og næringslivet. Kartleggingen skulle gjelde både innkjøpere og norsk næringsliv, og dekke perioden fra EØS-avtalens ikrafttredelse og frem til 31.12.95. Undersøkelsen er utført av NORUT Samfunnsforskning og ble finansiert av "Programmet for statlig innkjøp".

Undersøkelsen bekreftet antagelsen om at gjennomføringen av dette regelverket førte til økt nasjonal konkurranse, men at det fortsatt var lite konkurranse over landegrensene. Undersøkelsen bekreftet også antagelsen om at regelverket ville føre til bedre og mer profesjonelle innkjøp, og dermed reduserte kostnader.

I rapporten er det en presentasjon av de viktigste resultatene hva angår både innkjøpssiden og leverandørsiden. Nedenfor vil bare de resultatene fra undersøkelsen bli omtalt som har direkte relevans for arbeidet i Arbeidsgruppen for informasjonsformidling.

Det fremgår av undersøkelsen at de fleste innkjøpere mener det ikke er noe problem å skaffe informasjon om regelverket.

Rapporten viser at det er en relativ stor andel i av innkjøpere i alle sektorer som mener at anbydere har utilstrekkelig kjennskap til regelverket. Misnøyen er klart størst blant de fylkeskommunale innkjøpere, her svarte hele 62 % av de spurte dette.

De aller fleste bedrifter i undersøkelsen opplyser at de har et visst kjennskap til regelverket (76%), 11% kjenner regelverket meget godt mens regelverket var helt ukjent for 13 %.

På spørsmål om hvordan bedriftene skaffer seg informasjon om anbudene, svarte 86 % at de enten følger "jevnlig" eller "av og til" med i avisene. En lavere andel svarer at de følger med i Norsk Lysingsblad/EØS-bilaget mens bare svært få av bedriftene kjenner til databasen Tenders Electronic Daily (TED). Det fremgår ellers av undersøkelsen at nesten 2/3 av bedriftene mener at anbudsinformasjonen enten var meget bra eller tilstrekkelig bra.

2.5.2 SMB-prosjektet

Formålet var å få utarbeidet en rapport som kartlegger de adgangsbarrierer små- og mellomstore bedrifter møter ved salg til det offentlige. Den kartlegger både virkningene av EØS-regelverket og regelverket under terskelverdien. Undersøkelsen er gjennomført av Agderforskning som har kartlagt bedriftene med 5-99 ansatte i fylkene Aust-Agder, Vest-

Agder og Rogaland. Rapporten ble gjennomført i 1996 og er finansiert fra Programmet for statlig innkjøp.

I tillegg til å referere rapportens generelle konklusjoner, vil det bare ellers bli referert det som er direkte relevant for utvalgets arbeid.

Det fremgår av konklusjonen i rapporten at det er et stort informasjonsbehov om innkjøpsregelverket og betydningen av de offentlige markedene blant SMB. Departementet bør derfor fortsatt satse på informasjonsfremstøt mot næringslivet for å orientere om betydningen av offentlig i Norge og de markeds-muligheter EØS/WTO-avtalene gir.

Når det gjelder tiltak mot etatene, avdekker rapporten bl.a. behov for flere etterhåndskunngjøringer og forhåndskunn-gjøringer. Spesielt sistnevnte brukes i liten grad av etatene i dag, og er et viktig instrument for å forberede leverandørene til forestående anskaffelser.

En knapp majoritet på ca. 56 % av bedriftene mente at de ikke hadde kjennskap til det nye regelverket for offentlige anskaffelser. Andelen som hadde kjennskap til regelverket øker sterkt med antall ansatte.

Kun 26 % benyttet seg av aktiv overvåking av det offentlige anskaffelsesmarkedet. De mest populære kildene er dagspressen, fulgt av kontaktpersoner i innkjøps-organisasjonene og Norsk Lysingsblad. Svært få benyttet seg av TED eller EF tidende.

2.5.3 FINNUT

Finnut gjennomførte på oppdrag fra NHO i 1998 en undersøkelse om offentlige innkjøp, klageadgang og håndhevelse. Undersøkelsen kartlegger næringslivets kjennskap til gjeldende regelverk og hvordan regelverket skal håndheves.

Rapporten konkluderer med at bedriftenes kunnskaper om gjeldende regelverk er mangelfull, og antyder at mangel på eller dårlig informasjon fra myndighetene kan være årsaken til dette.

Følgende hovedkonklusjoner er trukket i rapporten:

Signaler fra næringslivet selv har lenge tydet på at deres kunnskaper omkring regelverket for offentlige anskaffelser er mangelfulle. Disse signalene blir på lang vei bekreftet av bedriftene i denne undersøkelsen. Dette til tross for at bedriftenes andel av leveranser til offentlig sektor er relativt høy, og det forholdet at de er nødt til å forholde seg til regelverket når de deltar i konkurranser om leveranser til offentlig sektor. Bedriftene gir også klart uttrykk for at mangelen på kunnskap gjelder for regelverket innenfor så vel kommunal, fylkes-kommunal og statlig sektor.

Tilsvarende tilbakemeldinger får en fra offentlig sektor selv. De offentlige oppdragsgivere, kommunale og statlige, opplever regelverket som lite tilgjengelig både for seg selv og, ikke minst, leverandørene.

Mangel på eller dårlig informasjon fra myndighetene til næringslivet kan være en årsak til den mangelfulle kunnskapen. En like sannsynlig forklaring kan ligge i regelverkets kompleksitet

og uoversiktighet, og at det av den grunn oppleves som lite tilgjengelig og komplisert. (Finnut 1998).

3 ORGANISASJONENES ROLLE OG SYNSPUNKTER

3.1 Innledning

For å kunne kartlegge hvilket informasjonsbehov som foreligger hos de enkelte aktører, har det vært nødvendig å innhente informasjon om den faktiske situasjonen slik den oppfattes av aktørene og bransjeorganisasjonene som opererer på området for offentlige anskaffelser i tillegg til en generell oppfatning av aktørenes informasjonsbehov.

Det ble på den bakgrunn sendt en forespørsel av 27. oktober 1998 til en rekke organisasjoner hvor det ble bedt om kommentarer med hensyn til hvilket informasjonsbehov de enkelte organisasjoner mener foreligger og hvordan organisasjonene antar at dette best kan dekkes. Videre ble organisasjonene bedt om en kort redegjørelse for den enkelte organisasjons arbeid med generell kompetanseoppbygging og informasjonsformidling på området for offentlige anskaffelser som den enkelte utøver overfor egne medlemmer.

Organisasjonene ble samtidig bedt om å komme med kommentar til hvilken rolle de skal spille når det gjelder fremtidig informasjonsformidling og rådgivning på dette området.

Følgende organisasjoner ble forespurt:

Landsorganisasjonen (LO)
Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
Kommunenes Sentralforbund (KS)
Kommunesektorens Innkjøpsforum (KSI)
Oljeindustriens Landsforening
Statens forvaltningstjeneste
Statskonsult
Statsbygg
Arbeids- og Administrasjonsdepartementet (AAD)
NIMA
Energiforsyningens Fellesorganisasjon (EnFo)
Norges Kommunalbanks Rådgivningstjeneste (NKB -R)
Olje og Energidepartementet (OED)
Nærings- og Handelsdepartementet (NHD)
Handels- og servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)
Konkurransetilsynet
Landsforeningen for bygg og anlegg (LBA)
Legemiddelindustriforeningen
Legemiddelinnkjøpssamarbeidet (LIS)
Maskinentreprenørenes Forbund
Norsk Forbund for Innkjøp og Logistikk
Norges byggstandardiseringsråd
Norges Eksportråd
Norges energiverkforbund
Norges ingeniørorganisasjon

Norges apotekerforening
Norges forsikringsforbund
Norges eiendomsmeglerforbund
Norges bedriftsforbund
Norske Sivilingeniørers Forening
Regjeringsadvokaten
Rådgivende ingeniørers forening
Sivilombudsmannen
Statens vegvesen – Vegdirektoratet
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

3.2 Organisasjonenes oppfatning av dagens situasjon

De innspill arbeidsgruppen har mottatt fra organisasjonene, understreker en generell oppfatning av at det er et udekket informasjonsbehov på området for offentlige anskaffelser. Ut i fra en hovedmålsetting om et funksjonelt fungerende marked til fordel for både offentlige oppdragsgivere og leverandører, er det viktig at dette informasjonsbehovet dekkes. Det poengteres i denne sammenheng fra flere organisasjoner at tilgjengeligheten til regelverket er vanskelig blant annet fordi det er ulike bestemmelser for statlig og kommunal sektor og at ikke alle kommuner opererer etter den samme anskaffelsesinstruks. Dette har medført usikkerhet og manglende forutberegnelighet både for oppdragsgivere og leverandører som igjen bidrar negativt til økt konkurranse og utvikling av dette markedet.

Det synes videre å være en bred enighet om at vektlegging av en generell kompetanseheving om rammebetingelsene for offentlige anskaffelser blant offentlige oppdragsgivere og leverandører til det offentlige er en viktig forutsetning for å oppnå økonomisk mer effektive og profesjonelle anskaffelser. God kunnskap og forståelse for regelverket er en viktig forutsetning i denne sammenheng. Det gjelder både det regelverket som er gjennomført i norsk rett og kunnskap til de internasjonale avtaler som influerer på dette regelverket.

Det er ikke ensartet oppfatning av hvor informasjonsbehovet er størst - på oppdragsgiver siden eller på leverandørsiden. Det fremkommer imidlertid signaler om at det på leverandørsiden i tillegg til generell kompetanseheving, er behov for å øke forståelsen for og behovet for regelverket som rammevilkår for dette markedet.

Flere av høringsinstansene kommer med konkrete forslag til tiltak i forbindelse med informasjonsarbeidet. Herunder foreslås kurs- og seminarvirksomhet, konferanser, generell rådgivning og utarbeidelse av informasjonsmateriell. Når det gjelder den generelle informasjonen, er det flere organisasjoner som understreker behovet for at denne gjøres lettere tilgjengelig. Aktørene har behov for å vite hvor de enkelt kan få den nødvendige informasjon og videre bør denne informasjonen være utformet på en brukervennlig måte.

Når det gjelder kurs- og seminarvirksomhet, er det kommet forslag om at denne virksomheten både skal ha et generelt innhold rettet mot alle aktører i tillegg til at noe informasjonsvirksomhet rettes mot den enkelte sektor. Det vises blant annet til at sistnevnte tiltak samtidig vil kunne danne grunnlag for å bygge opp et innkjøpsnettverk innen de enkelte sektorer.

Videre understreker organisasjoner for leverandørsiden behovet for og nytten av nettverk for å øke kompetansenivået om markedet og bidra til samarbeid.

Generelt har de enkelte organisasjoner ikke noen særskilt forpliktelse til å arbeide med informasjonsformidling på området for offentlige anskaffelser ut over det som følger av de krav medlemmene stiller til egen organisasjon.

Som en oppsummering av de former for informasjonsformidling som foreslås, legges det vekt på at det er et behov for en viss oppsøkende virksomhet i den forstand at det arrangeres kurs og seminarer i tillegg til at det åpnes for enkel tilgang på informasjon gjennom et kontaktpunkt. Dette kontaktpunktet bør kunne formidle informasjonsmaterieell i tillegg til å informere generelt - både skriftlig og muntlig - om regelverket og inneha kompetanse til å rådgi i konkrete saker.

De enkelte bransjeorganisasjoner legger vekt på at de selv informerer egne medlemmer gjennom medlemsblad hvor aktuelle tema kan behandles.

Videre understrekes potensialet som ligger i utnyttelse av elektronisk informasjonsformidling og at det bør utvikles en hjemmeside som kontaktpunkt til å finne all nødvendig informasjon, eventuelt hvor man kan henvende seg.

3.3 Oppsummering av organisasjonenes innspill

3.3.1 Næringslivets Hovedorganisasjon

NHO anfører at det norske offentlige anskaffelsesmarkedet er på rundt 185 milliarder kroner, over 18 prosent av BNP, og dermed utgjør et stort marked for NHOs medlemmer. I tillegg har vi et offentlige innkjøpsmarked i EU som er omlag 30 ganger større enn det norsk. Imidlertid er det liten deltakelse i dette fra norske leverandørindustri på lik linje med den europeiske leverandørindustrien for øvrig¹.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) har over 15 000 medlemsbedrifter med ca. 450 000 sysselsatte. NHO-bransjene bidrar totalt med om lag 40 prosent av den økonomiske verdiskapingen i Norge, og de offentlige innkjøpsmarkedene er svært viktig for mange av medlemmene.

NHO skal arbeide for at bedriftene får arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker næringslivets konkurranse-dyktighet og lønnsomhet i et økonomisk sunt og vekstkraftig samfunn.

Tilsvarende skal lov om offentlige anskaffelser og tilhørende forskrifter bidra til økt verdiskaping i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser. For å få til dette er man avhengig av en felles forståelse av regelverket for og prosessen i offentlige anskaffelser. En god kompetanse og erfaring med regelverket vil kunne bidra til å øke norsk deltagelse i offentlige anskaffelser i EU.

Direktivene for offentlige anskaffelser og dermed det norske regelverket forutsetter at partene i en anskaffelse har kompetanse om sine rettigheter og plikter for at regelverket skal fungere etter intensjonene. Næringslivets informasjons-behov kan derfor forankres i følgende punkter:

- Hva gjør man hvis man føler seg urettferdig behandlet, hvilke rettigheter har man, og hvilke grunnlag kan man klage på?

- Kompetansen om regelverket hos offentlige innkjøpere er tung og godt forankret hos ledelsen, dvs. at leverandører ikke unødig må gå til domstolene med saker.
- Tilstrekkelig kunnskap til at aktørene unngår formelle feil i prosessen

Til det første punktet knytter det seg et stort informasjonsbehov. Klage- og håndhevelsesmekanismene er en viktig forutsetning for at regelverket skal inngi trygghet. Kunnskap om de mulig-heter og rettigheter som gis av regelverket på dette området utgjør derfor kanskje de mest sentrale informasjonsbehovene for næringslivet. Retten til begrunnelse og domstolene som klage- og håndhevelsesinstans står sentralt her. Ikke minst gjelder det hvilke klagegrunnlag som eksisterer.

Konklusjonene til utvalget som vurderer overvåknings- og håndhevelsessystemet innen offentlige anskaffelser er viktige i denne sammenhengen. Det er klart at det bør være et tett samarbeid mellom informasjonsgiverne og overvåknings- og håndhevelsesapparatet. Et slikt samarbeid må imidlertid foregå på en slik måte at det ikke kan stilles spørsmål ved personers habilitet.

Det andre punktet knytter seg til oppdragsgivers kompetanse om og praktisering av regelverket, dvs. sikkerhet om at man som leverandør blir riktig og rettferdig behandlet av offentlige oppdragsgivere. Mangel på dette kan redusere interessen for å delta som leverandør til det offentlige anskaffelsesmarkedet. Fra leverandørsiden har det vært uttrykt en viss skepsis til det offentliges praktisering av regelverket.

På den ene siden oppfattes praktiseringen av regelverket som streng med for lite slingsringsmonn ("snilleste gutt i EU-klassen"), samtidig stilles det spørsmålstegn ved oppdrags-givers vilje til å etterleve regelverket etter prinsippene om effektiv ressursbruk. Grunner til dette kan være at kunnskapen om praktisering av innkjøpsfaget ikke er godt eller riktig forankret hos politisk ledelse. Det er imidlertid klart at mye kritikk mot det offentliges praktisering av regelverket skyldes manglene kunnskaper på leverandørsiden. Det er viktig å øke forståelsen for at dette regelverket er norsk og en del av norsk lov. Økt forståelse for regelverkets formål og intensjon bør også fokuseres.

Informasjonsbehovet til det siste punktet knytter seg ganske enkelt til å gi leverandører tilstrekkelig kunnskap til å inngi "riktige" anbud/tilbud, dvs. unngå å sette seg selv utenfor en konkurranse på grunnlag av formelle feil i innlevert anbud/tilbud.

Generelt vil det i tillegg til standard enveis informasjon være et behov for en interaktiv kommunikasjon rundt eller utdypning av regelverkets mer kompliserte deler. Her er det vanskelig å trekke grensen mellom informasjon og rådgivning, men det bør være mulig å få til en rådgivning/utdypning som ikke innebærer subjektive tolkninger av regelverket.

Juridisk kompetanse, og behovet for slik kompetanse, er nok høyere hos innkjøperne enn hos leverandørene. Slik bør det også være, siden det er oppdragsgiver som risikerer å måtte erstatte forskjellige former for tap dersom feil blir gjort under anbudsprosessen.

Regelverket er komplisert og man må regne med at det vil være behov for ytterligere noen tid før enn felles forståelse og utøving av regelverket beherskes fullt ut i det norske offentlige anskaffelsesmarkedet. Imidlertid vil det være slik at jo raskere vi i Norge får dette til jo bedre

rustet vil norsk leverandørindustri være til å hevde seg i EU-landenes nasjonale anskaffelses-markeder.

Når det gjelder informasjonsformidling og kompetanse-opbygning, har NHO sentralt jobbet mye med informasjon om offentlige anskaffelser til medlemsmassen siden regelverket ble en del av EØS-avtalen. Det har vært avholdt et stort felles seminar med leverandører, oppdragsgivere og politikere fra Norge samt folk fra embetsverket i EU-kommisjonen. I tillegg har ressurspersoner fra NHOs administrasjon stilt opp som foredragsholdere etc. hos medlemsbedrifter eller i andre forsamlinger. Håndbøker og annet informasjonsmaterieell er gjort tilgjengelig for medlemmer og andre.

Den juridiske kompetansen i NHO har alltid vært høy og organisasjonen deltar aktivt i utviklingen av regelverket. Ekspertene svarer på konkrete spørsmål og bistår eventuelt i konkrete enkeltsaker. I tillegg er sekretariatet for Næringslivets Forum for Offentlige Anskaffelser (NFOA) pt. lagt til NHO.

Flere av landsforeninger som utgjør NHO har arbeidet og arbeider aktivt med tilsvarende informasjon. Informasjonen her retter seg mer mot de spesielle behov foreningenes medlemsbedrifter har. Flere foreninger gir juridiske råd og veiledning samt bistand i enkeltsaker. Offentlige anskaffelser er og vil fortsatt være et område hvor NHO ønsker å inneha en høy kompetanse. Engasjementet vil opprettholdes og utvikles. Både NHO sentralt og landsforeningene spesielt vil gi informasjon, råd og eventuell bistand til sine medlemsbedrifter. Ut over dette kan ikke NHO og landsforeningene se at de kan eller bør ha et offentlig ansvar for å bringe informasjon til næringslivet.

3.3.2 Kommunenes Sentralforbund

Kommunenes Sentralforbund har redegjort for synspunkter og aktiviteter i arbeidsgruppen:

Kommunenes Sentralforbund (KS) er medlems- og interesseorganisasjon for samtlige av landets kommuner og fylkeskommuner. I tillegg er i overkant av 400 bedrifter og organisasjoner medlemmer av KS. Blant disse finner man et flertall som er omfattet av Lov om offentlige anskaffelser, som for eksempel elektrisitetsverk, vannverk, transportselskaper og lignende.

KS har til formål å ivareta medlemmenes felles interesser, arbeide for en hensiktsmessig kommunalforvaltning, bistå medlemmene i deres virksomhet og fremme samvirke mellom dem. Forbundets virksomhet omfatter oppgave- og ansvarsfordeling, økonomi, organisasjon/administrasjon, arbeidsgiverspørsmål, opplæring/informasjon, forskning og internasjonalt samarbeid på alle områder som berører den kommunale eller fylkeskommunale virksomhet. (§1 i lover for Kommunenes Sentralforbund)

Alminnelig informasjon knyttet til offentlige anskaffelser er spredt til medlemmene gjennom rundskriv, konferanser, elektroniske nyhetsbrev ("KS-nytt") og gjennom fagpresse. I tillegg har KS utarbeidet et forslag til anskaffelsesinstruks som anbefales benyttet av kommunene.

For øvrig samarbeider KS nært med KSI om informasjons-spredning og kompetansehevende tiltak rettet mot kommune-sektoren. KSI ble opprettet i 1996 med støtte fra KS og KRD

Antallet rundskriv om offentlige anskaffelser som er sendt kommuner og fylkeskommuner siden 1994, da EØS-avtalen trådte i kraft og loven om offentlige anskaffelser begynte å gjelde, er et 20-talls. Disse har hovedsakelig informert om endringer i rammevilkårene for kommunenes anskaffelses-virksomhet i form av regelendringer og lignende.

Alene, eller i samarbeid med andre, har KS arrangert, eller bidratt vesentlig, til et 50-talls konferanser om anskaffelser i samme periode.

KS har gitt uttrykk for at den mener offentlige informasjonstiltak mot kommunesektoren ikke har vært tilfredsstillende, og at det er betydelig ubalanse mellom de midler som er satt av til informasjonstiltak overfor statlige oppdragsgivere og tilsvarende overfor kommunale oppdragsgivere. KS ettersøker en bedre fordeling av disse midlene.

3.3.3 Landsorganisasjonen

LO støttet opprettelsen av arbeidsgruppen fordi de også mente regelverket for offentlige anskaffelser er komplisert og at økt kunnskap hos aktørene kan være til fordel både for innkjøpere og leverandører.

Fagbevegelsen har ikke arrangert særskilte opplæringstiltak på dette området.

Opplæring vil være særskilt påkrevet etter at det nye regel-verket trer i kraft. Fordi EU-direktivene skiller mellom ulike typer anskaffelsesenheter og ulike typer anskaffelser, vil det nok være mest hensiktsmessig med opplæring i den enkelte virksomhet eller bransje.

LO mener det er det viktig å ha en pedagogisk utformet veileder om offentlige anskaffelser.

3.3.4 Kommunesektorens Innkjøpsforum

Kommunesektorens Innkjøpsforum har redegjort overfor arbeidsgruppen i møtene:

Kommunesektorens Innkjøpsforum (KSI) har overfor arbeidsgruppen redegjort for sitt informasjonsarbeid og videre planer. I alt 134 kommuner og fylkeskommuner er i dag medlemmer. Organisasjonen finansieres gjennom direkte kontingent fra medlemmer, samt støtte fra KRD og KS inntil utgangen av 1999.

Kommunesektorens Innkjøpsforum har som hovedmål å høyne den innkjøps-/anskaffelsesfaglige standard i offentlig sektor. Dette skjer vesentlig gjennom kommunikasjon med brukerne og utvikling, utveksling og formidling av dokumentasjon og informasjon. Med dette utgangspunkt ønsker KSI å være den viktigste informasjonsformidler for forsyningsfaget i kommunesektoren.

KSI legger også til grunn for sitt arbeid at rammebetingelser for offentlige innkjøp i stor grad legges gjennom lover og forskrifter gitt av staten, internasjonale handelsavtaler og statlige over-føringer. I sin informasjonspolitik, legger KSI et kommunika-sjonsperspektiv med mest mulig likeverdig kommunikasjon mellom KSI og bruker. Dette krever en infrastruktur for to-veis kommunikasjon, hvor KSI legger til rette for at brukerne kan ta aktivt initiativ.

Konseptet, med vekt på samspill og personlige nettverk på informasjonsområdet, og kommunikasjon horisontalt og vertikalt innad i KSI, mellom KSI, staten og

kommunesektoren og mellom offentlig sektor og frivillige organisasjoner harmonerer godt med den statlige informasjonspolitikk.

KSI har gjennom KS en solid forankring i kommunesektoren. De faglige innkjøpsnettverkene, som er etablert fylkesvis over hele landet, gir mulighet for felles drøftinger og tilbakespill til KSI. Et nettverk av kontaktpersoner i alle kommuner og fylkeskommuner gir den samme mulighet fra dette nivå.

Tidsskriftet Forsyning, KSI-Arena (nettverksbladet) og KSIs hjemmeside som er under utvikling, vil være naturlige arenaer for erfaringsutveksling og gjensidig informasjon for bruker-gruppene i videste forstand.

KSI mener å ha et godt grunnlag for å ivareta og koordinere kommunikasjonen innen forsyningsfaget i kommunesektoren. KSI setter imidlertid som en absolutt forutsetning for at man skal kunne drive frem arbeidet systematisk og med et langsiktig perspektiv, at det gis politisk aksept og økonomiske garantier fra såvel medlemmene, Kommunenes Sentralforbund som staten. "

KSI arbeider også for at det skal tilrettelegges for opplærings- og utdanningstilbud om offentlige anskaffelser og forsyning. Styret i KSI har derfor opprettet KSI-akademiet, som står sentralt i det kommunale innkjøpsprogrammet. KSI-akademiet er et faglig utdannings- og etterutdanningstilbud for innkjøps-/ anskaffelsesansvarlige utviklet i samarbeid med universiteter/ høyskoler og andre etablerte utdannings-institusjoner. I dag er det inngått avtaler med Høgskolen i Agder, Handelshøgskolen BI og Handelshøgskolen i Bergen om slike utdanningstilbud.

3.3.5 Nærings- og handelsdepartementet

Nærings- og handelsdepartementet (NHD) har som fagdepartement for regelverket for offentlige anskaffelser et administrativt myndighetsansvar for å gjennomføre Norges internasjonale avtaleforpliktelser på dette området i norsk rett samt å følge opp den nasjonale oppfølgingen av regelverket for på den måten å sikre etterlevelse. I denne sammenheng er informasjon om regelverket og endringer i dette av vesentlig betydning. NHD har på denne bakgrunn distribuert informasjonsmateriell som lov og forskrifter, veiledere til regelverket samt informasjonsbrev når det er behov for dette. Svar på skriftlige og muntlige henvendelser utgjør en del av departementets arbeid i denne sammenheng. I perioden frem til slutten av 1999 har NHD i tillegg vært med å hel- eller delfinansiere den førstelinjetjenesten som er lagt til Norges Kommunalbank - Rådgivningstjenesten.

Nærings- og handelsdepartementet (NHD) vil være ansvarlig for regelverket på området for offentlige anskaffelser også fremover, og har på denne bakgrunn ansvar for å formidle informasjon om dette regelverket.

3.3.6 Norges Kommunalbank Rådgivningstjenesten og Euro Info sentrene

Norges Kommunalbank Rådgivningstjenesten (NKB-R) ble invitert til å informere arbeidsgruppen direkte: NKB-R har gjennom sitt arbeid som førstelinjetjeneste på informasjonsformidling for kommunal sektor stått ansvarlig for å svare på konkrete spørsmål eller fortolkningsspørsmål og for utsendelse av informasjonsmateriell i tillegg til videreformidling av henvendelser rettet til NKB-R i de tilfelle hvor sakskomplekset har vært av en slik art at

NKB-R ikke har kunnet gi utfyllende svar. Antall henvendelser har vist at det er et stort behov for å opprettholde en kontaktpunkt-tjeneste for de enkelte aktører som er stabil og kjent for den enkelte bruker. NKB-R påpeker at det er behov for nytt og forbedret informasjonsmateriell på dette området for å avhjelpe en del av det informasjonsbehovet som eksisterer på en måte som gjør alle aktører mer selvhjulpne i anskaffelsesprosessen og dermed på sikt mer profesjonelle aktører i markedet. Se også punkt 2.2.7 og 2.2.8.

Den samme erfaring deles i det vesentlige av Euro Info sentrene (EIC) i Norge. EIC opplever gjennom sitt virke at det er behov for generell informasjon rettet mot bedriftene for at flere skal se mulighetene som ligger i markedet for offentlige anskaffelser generelt. I tillegg har EIC sett et behov for utvikling av nettverkssamarbeid til nytte for informasjonsutveksling og samarbeid.

3.3.7 Norges forbund for innkjøp og logistikk

NIMA ble opprettet i 1915 og er således verdens eldste forbund innen fagområdet med over 80 års erfaring innen logistikk og innkjøp. Et av hovedformålene med NIMAs arbeid er å arbeide for utdanning og kompetanseutvikling som kan dyktiggjøre medlemmene og andre i deres arbeid.

NIMA er tilknyttet et internasjonalt nettverk bestående av European Logistics Association (ELA), International Federation of Purchasing and Materials Management (IFPMM), Public Procurement in Europe (PPE) og National Association of Purchasing Management (NAPM).

Informasjonsbehovet i forbindelse med det offentlige regelverket er stort både på kjøpersiden og på leverandørsiden. Dette kommer blant annet av at man på kommune-siden ikke har hatt et felles regelverk, før man i 1994 fikk EØS-reglene for anskaffelser over terskelverdiene. Dette i motsetning til forholdene for statlig sektor og for bygg- og anleggssiden som i større grad har vært regulert.

NIMA understreker behovet for flere informasjonskanaler for å spre kunnskap om regelverket. I den forbindelse peker NIMA på at en løsning kan være å utnytte lokalforeninger som kontaktpunkter for videre nettverksskapning og som ansvarlige for en region med hensyn til spredning av informasjon. Lokalorganisasjoner vil kunne benyttes i et nettverk, som samtidig kan gjøre det lettere å nå flere i mindre sammenhenger. NIMA har pr i dag et godt utbygd nettverk med 11 lokalforeninger rundt om i Norge med ansvar for informasjonsformidling mv vedrørende regelverket for offentlige anskaffelser blant annet.

NIMA anser det som nyttig å kunne orientere både kjøper og selger i samme forum. NIMA vil i denne sammenheng kunne være en sentral aktør i og med at organisasjonen har både offentlige og private innkjøpere som medlemmer.

Videre er også NIMA av den oppfatning at det er behov for særskilte kurs- og konferanser om det offentlige anskaffelsesregelverket. NIMA driver en utstrakt kurs- og konferansevirksomhet, og denne kan også benyttes i arbeidet med å øke kompetansen hos alle aktørene i markedet om anskaffelsesregelverket. NIMA tilbyr kurs på grunnleggende, videregående og ledelsesnivå som kan skreddersys for de enkelte bedrifter eller andre aktører innen:

- logistikk, materialstyring
- innkjøp, forsyning
- lagerdrift og lagerstyring
- jus, økonomi, språk
- forhandlinger

I tillegg arrangeres seminarer med tidsaktuelle temaer.

NIMA er av den oppfatning at det fragmenterte regelverket på området for offentlige anskaffelser som gjelder i dag medfører store problemer for aktørene i markedet, og at denne situasjonen gjør behovet for informasjon spesielt stort.

Det vil være en god investering å bruke ressurser på informasjonssiden, frem for å utvikle et stort apparat i forbindelse med håndhevingen. God kjennskap til regelverket og fokusering på informasjonsarbeid vil danne grunnlaget for et godt fungerende marked hvor behovet for klageorgan reduseres som følge av profesjonelle aktører som kjenner regelverket slik at langt de fleste konflikter kan unngås.

3.3.8 Andre

Norges Apotekerforening understreker viktigheten av at oppdragsgiverne selv har grundig kjennskap til og forståelse for regelverket.

Statens forvaltningstjeneste, Statskjøp, (se også punkt 2.2.6) har deltatt i arbeidsgruppen og informert om sine aktiviteter. Statskjøp skal gjennom sin hovedmålsetting om å bidra til effektive statlige anskaffelser blant annet arbeide for å heve den generelle innkjøpskompetansen hos statlige innkjøpere. Statskjøp har på denne bakgrunn et ansvar for å formidle informasjon om regelverket overfor statlige oppdragsgivere.

Det er videre en målsetting for Statskjøp å bidra til leverandørutvikling gjennom eget arbeid for på den måten å gjøre leverandørene til det offentlige mer konkurransedyktige. Leverandørutvikling forutsetter profesjonelle oppdragsgivere og en kontinuerlig informasjonsformidling gjennom den daglige kontakt med aktører på området for offentlige anskaffelser. Et eksempel er kontakten mellom oppdragsgivere og leverandør i forbindelse med inngåelse av rammeavtaler.

Statens forvaltningstjeneste, Statskjøp står i en særstilling i og med den administrative oppgave de er pålagt om å arbeide for å bidra til mer effektive offentlige anskaffelser, herunder aktivt å arbeide for kompetansehevning. Statskjøp er i tillegg pålagt å være en førstelinjetjeneste for informasjonsformidling overfor statlige oppdragsgivere. Staten kan imidlertid påta seg oppgaver ut over delta som å delta som foredragsholdere i ulike sammenhenger ut over de arrangementer statskjøp selv har. Dette er ikke tenkt endret.

Statskjøp står videre ansvarlig for å arrangere Statlig innkjøpsforum en gang i året.

Statskjøp er av den oppfatning at behovet for kompetanse-hevning og informasjon om rammebetingelsene er størst blant leverandørene til statlige oppdragsgivere. Det understrekes imidlertid at uttalelsen er basert på den erfaring Statskjøp har gjennom sitt arbeid. Det innebærer at referanserammen er relativt begrenset.

Norsk Bedriftsforbund er av den oppfatning at regelverket i seg selv er godt, men at leverandørene mangler forståelse for at dette kan benyttes som et funksjonelt styringsverktøy. Det er derfor behov for generell kunnskap hos leverandørene, men forbundet understreker samtidig at offentlig oppdragsgiver har et særlig ansvar for å bidra til generell kompetanseheving ved selv å opptre mer profesjonelt i markedet.

Norsk Bedriftsforbund arbeider aktivt for sine medlemmer ved å bidra til å skape nettverk som åpner for samarbeid om tilbuds-innlevering, oppfordring til og oppfølging av egne medlemmer for å skape grunnlag for elektronisk informasjonsutveksling i tillegg til informasjon gjennom medlemsbladet Bedriftslederen.

Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF) har gjennom sitt arbeid kontakt med både leverandører og oppdragsgivere og veileder begge aktører om regelverket og den enkelte anskaffelsesprosess. Den vesentlige delen av arbeidet rettes imidlertid mot egne medlemmer. RIF ser imidlertid at foreningen ikke har ressurser til å dekke det informasjons-behovet som eksisterer og imøteser en økning av informasjonsformidling på dette området. Resultatet er at RIF konsentrerer seg om å bistå med kompetanse i enkeltsaker fremfor generell informasjonsformidling. RIF viser til hjemmesiden til den danske Konkurrencestyrelsen og peker på at en tilsvarende hjemmeside kan være et godt tilbud å gi norske aktører på markedet.

Også **Forsikringsforbundet** har siden 1993 har en seminarserie med deltakelse fra medlemsselskapene som forbundet vil fortsette å arrangere. I tillegg understreker forbundet at de enkelte medlemsselskapene har bygget opp kompetanse internt på anskaffelsesregelverket uten at behovet for ytterligere informasjon og kompetanseheving dermed er dekket for hele dette markedet.

Statens Vegvesen -Vegdirektoratet viser til at regelverket er komplisert og at det derfor ofte ikke er tilstrekkelig med oversiktsinformasjon om de generelle hovedprinsipper eller hovedregler. Vegdirektoratet vurderer situasjonen dithen at det er behov for at en og samme informasjonskilde kan gi generell informasjon og samtidig kunne rådgi i mer kompliserte saker eventuelt kunne videreformidle henvendelsen. Det er således et behov for å kunne ha en informasjonskilde som er lett tilgjengelig og som enkelt kan viderehenvise en forespørsel. Videre understrekes behovet for utvikling av bruk av IT som informasjonskanal i tillegg til kurs og seminarer rettet mot Vegvesenets arbeidsområde og særlige problemstillinger.

Statens Vegvesen- Vegdirektoratet har gjennomført et prosjekt i 1998 som skal videreføres i 1999 hvor det har vært satt fokus på innkjøpernes kompetanse i tillegg til generell rådgivning ved henvendelser til etaten og utarbeidelse av innkjøpshåndbok og tilgang til internett for hele etaten.

Norges Byggstandardiseringsråd er ansvarlig for standardiseringen innen bygg- og anleggsområdet i Norge, og vil på det grunnlag fortsatt følge opp sitt arbeid med informasjon til aktørene innen denne bransjen om gjeldende regelverk.

Tilgjengelighet, enkelhet og mulighet for interaktiv kommunikasjon krever at det satses tungt på IT-løsninger i fremtidig informasjonsarbeid forbundet med offentlige anskaffelser. Regelverk, veiledere, domsavsigelser etc. bør være tilgjengelig på CD-rom med en abonnementsordning som jevnlig sørger for oppdatering av informasjonen.

Hovedkanal til elektronisk informasjon bør imidlertid være Internett. Direktiver, regelverket og annen informasjon finnes i dag på Internett. Problemet er at denne typen informasjon er lite tilgjengelig uten å bruke ressurser på søk og undersøk.

Arbeidsgruppen foreslår at det etableres en felles inngang som samler "trådene" til den allerede eksisterende informasjonen. For eksempel kan dette være en side/egen heading under ODIN. Ved siden av å være en guide videre til steder med innhold av interesse for målgruppen bør det her være en modul som gir mulighet til å stille spørsmål hvor svaret kommer kjapt og pr. mail, på samme måte som UD's Møteplass Europa er organisert.

Av ressurser kreves kun en ansvarlig enhet/person/ redaksjonsråd eller lignende som vedlikeholder "inngangs-porten". Samtidig må man ha en person som har kompetanse til å kunne sile henvendelser via sidens e-mail mht. relevans og formidle disse til rett person for viderebehandling. Det ansees ikke som nødvendig eller ressursbesparende å samle ansvaret for all den offentlige informasjon om anskaffelser som i dag finnes på nettet ett sted. Imidlertid vil det over tid være aktuelt å innføre en enhetlig design på de sider man velger å knytte opp til det felles inngangspunktet.

Hva finnes i dag ? (ikke uttømmende liste):

ODIN med inngang til div. departementer
EØS-linjen Møteplass Europa
Næringslivets forum for offentlige anskaffelser – NFOA
EIC Norge
EUROPA med inngang til hele EUs nettverk
I Sverige har man Nemnden for offentlig Upphandling
Industriforbundet i Sverige har en del linker og oppslag
Norsk lysningsblad
Eksportrådets hjemmeside
Statlig inkøpsmønstre - Kammarkollegiet
Kommerskollegium i Sverige
Konkurrencestyrelsen i Danmark
DOFFIN
Statskjøp
Statskonsult

5 ORGANISATORISKE ALTERNATIV

Arbeidsgruppen har diskutert tre alternative modeller for organisering av informasjonsarbeidet, men understreker at dette på noen punkter må gjøres til gjenstand for en mer detaljert konsekvensanalyse dersom kontaktutvalget stiller seg bak arbeidsgruppens anbefalinger.

Alternativ 1:

Dagens ordninger forblir hovedsakelig som de er, men NHDs krav til kvaliteten i informasjonen formaliseres.

Alternativ 2:

Det opprettes en samordningsråd med ansvar for å koordinere informasjonsspredningen, men man beholder systemet med førstelinjetjeneste rettet mot forskjellige sektorer. Det opprettes førstelinjetjeneste mot forsyningssektorene, spesielt innen elektrisitet, vann og transport.

Alternativ 3:

Det opprettes et nytt organ som alene er ansvarlig for informasjon. Selskapet "eies" av NHD, som uansett formelt sitter med ansvaret for regelverksforvaltningen og informasjon om denne, men styres etter råd fra sektor og bransje-organisasjonene.

Ad 1: Status qou

Det første alternativet innebærer at dagens ordning med sektortilpasset informasjon opprettholdes. Eksempelvis forblir Kommunalbanken ansvarlig for informasjon mot kommune-sektoren, AAD evt. Forvaltningstjenesten, overfor statlig sektor, EIC overfor privat sektor osv. Ettersom arbeidsgruppen imidlertid opplever det som problematisk at informasjonen ikke bestandig har samme gehalt, vil NHD som ansvarlig departement, sørge for koordinering av informasjonen. En mulighet er at NHD årlig oppdaterer en veileder til bruk i de forskjellige institusjoner ansvarlig for spredning.

Ad 2: Samordningsråd

Andre alternativ er en utdypning av ovennevnte, ved at det opprettes en "superstruktur" ansvarlig for koordinering og kvalitetssikring av informasjonen som gis. Superstrukturen - et slags samordningsråd - består av representanter for de institusjoner som er gitt et ansvar for informasjonsspredning. NHD er sekretariat for samordningsrådet.

Ad 3: Ny struktur

Tredje alternativ innebærer å fjerne seg fra systemet med sektorspesifikke informasjonsagenter. Et nytt organ opprettes og det utpekes et styre etter råd fra organisasjonene. Organet kan anta stiftelses form. Dette organet vil alene være ansvarlig for informasjon og rådgivning, og følgelig bør andre statlige/ offentlige etater med et informasjonsansvar knyttet til offentlige anskaffelser, helt eller delvis, pålegges å henvise videre til denne instansen.

6 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER AV ARBEIDSGRUPPENS FORSLAG TIL ALTERNATIVER.

6.1 Alternativ 1 - opprettholde dagens system

Dagens ordning med sektortilpasset informasjon opprettholdes, men kravet om at informasjons- og rådgivningsarbeidet kvalitetssikres, blir bedre ivaretatt. Dagens ordninger forblir således hovedsakelig som de er, men NHDs krav til kvalitet i informasjonen formaliseres.

Dette innebærer at Nærings- og handelsdepartementet selv fortsatt har det operative ansvaret for å informere om lover og regler og andre forhold som har tilknytning til regelverket. Mer konkret innebærer det å sende ut fra tid til annen informasjon til offentlige oppdragsgivere om slike forhold og fortsatt ha ansvaret for revisjonen av veilederne og sende ut disse. Videre å informere de mest berørte bransjeorganisasjonene om vesentlige endringer i lover og regler.

Det å bevare dagens system, innebærer fortsatt opprett-holdelse av en førstelinjetjeneste mot statlige oppdragsgivere og mot kommunale oppdragsgivere samt at NHD selv også fortsatt bruker en del ressurser på å besvare konkrete forespørsler fra oppdragsgivere.

En bedre kvalitetssikring av dagens system, innebærer at det fortsatt må brukes ressurser på førstelinjetjenesten. Dette bør være tilfredsstillende ivaretatt mot statlige oppdragsgivere ved FT (Avdelingen for statskjøp), men vil kreve at det avsettes midler til å finansiere førstelinjetjenesten mot kommune-sektoren. Det kan også reises spørsmål om behovet for å medvirke i finansiering av en stilling mot forsyningssektorene.

Slik arbeidssituasjonen er i NHD (OSA) hvor det er en rekke saker av juridisk karakter som krever omgående behandling, vil ofte arbeid av den karakter som dette utvalget er opptatt av, ikke bli tilfredsstillende prioritert. Skal dette arbeidet bli sikret en tilfredsstillende kvalitet, synes det helt nødvendig at en person får et øremerket ansvar og nødvendig kapasitet tilgjengelig, slik at den nødvendige kvalitetssikring kan sikres.

For at dette alternativet skal være et aktuelt alternativ, kreves det noe mer ressurser enn det som er til rådighet i dag.

6.2 Alternativ 2 - beholde linjeansvar, men innføre et koordinerende organ/ samordningsråd

Det opprettes et samordningsråd ansvarlig for å koordinere informasjonsspredningen og kvalitetssikre denne. Organet gjøres ansvarlig for informasjonsspredning, mens de enkelte sektorer og bransjer blir ansvarlig for rådgivningen innen sine områder.

Dette alternativet bygger på det eksisterende opplegg, men forutsetter at det opprettes et koordinerende organ, d.v.s. et samordningsorgan bestående av representanter for de organer som er ansvarlig på dette området. Samordningsorganet vil være ansvarlig for koordinering og kvalitetssikring av den informasjon og veiledning som gis. Dette organet forutsettes å ha sitt sekretariat i NHD.

Det er viktig at NHD øremerker kapasitet til et slikt sekretariat. Dette koordinerende opplegget kan ellers gi en bedre utnyttelse av ressursene samlet sett.

Det opprettes førstelinjetjeneste mot forsyningsektorene.

Kravet til ressurser vil trolig være på samme nivå som i alternativ 1 under forutsetning av at tilgjengelige ressurser omfordles.

6.3 Alternativ 3 - etablere et organ med ansvar for informasjon og rådgivning

Dette alternativet forutsettes at et nytt organ opprettes. Dette organet vil alene være ansvarlig for informasjon og rådgivning. Organet kan anta stiftelsesform og det utpekes et styre etter råd fra sentrale aktører på dette området. Dette innebærer bl.a. at den førstelinjetjenesten som i dag eksisterer mot statlig og kommunal sektor blir nedlagt og at NHD ikke lenger vil ha noe ansvar på dette området utover å gi konkrete råd i mer vanskelige juridiske saker.

Ved dette alternativet vil det kunne bli frigitt noen stillingshemler i Statens forvaltningstjeneste. Det vil dessuten ikke lenger være aktuelt å medvirke i finansieringen av en stilling i Kommunal-banken og muligens er KRD villig til å medvirke i finansieringen av Kommunesektorens Innkjøpsforum. Det vil også kunne frigjøres kapasitet i NHD, men neppe en hel stilling.

Ved etablering av et nytt organ, kan det således overføres en del ressurser fra eksisterende organer. Etableringen av et eget organ tilsier imidlertid også at dette også har ressurser av mer administrativ karakter slik at det derfor vil tilsi behovet for mer ressurser. Dette behovet kan noe reduseres hvis dette organet legges til et annet eksisterende organ som allerede har administrativ kapasitet. Ved etableringen av et nytt organ, kan det lettere tas i bruk ny teknologi for eksempel på IT-sektoren. Det kan gi en innsparingseffekt i forhold til alternativ 1 og alternativ 2.

Totalt sett er det imidlertid grunn til å tro at dette alternativet vil kreve noe mer ressurser enn de to andre alternativene.

7 OPPSUMMERING OG ANBEFALINGER

Arbeidsgruppen konstaterer at:

- myndigheter, organisasjoner og næringslivet mener det er et behov for bedre informasjon om offentlige anskaffelser og regelverket for offentlige anskaffelser.
- oppdragsgivere og leverandørene har et noe ulikt informasjonsbehov
- oppdragsgivere og leverandører opplever å få ulik informasjon om samme regelverk fra forskjellige private og offentlige instanser.
- små og mellomstore bedrifter har et spesielt behov for ha lett tilgjengelig informasjon samlet på ett sted. Informasjon om klagemuligheter og hvilke rettigheter leverandørene har under regelverket særskilt er vesentlig for denne gruppen.

- behovet for informasjon knyttet til regelverkets detaljerte innhold er størst hos oppdragsgiver
- omfanget av miljøet med juridisk kompetanse om regelverk for offentlig anskaffelser er begrenset i Norge.
- en viktig målsetting ved informasjonsapparatet er å forebygge konflikter. Arbeidsgruppen anser det som viktig at informasjonsapparatet kan gi leverandører og oppdragsgivere mulighet til å øke egen kompetanse, og dermed sikre større forutsigbarhet i anskaffelsesprosessen.

Arbeidsgruppen anbefaler at

Nærings- og Handelsdepartementet utarbeider nytt veiledningsmateriale omgående. Viktigheten av dette økes ettersom Stortinget i januar 1999 har vedtatt ny lov om offentlige anskaffelser.

Nærings- og handelsdepartementet planlegger og gjennomfører, eller støtter gjennomføringen, av en rekke seminarer om regelverket for offentlige anskaffelser, i forbindelse med gjennomføring av ny lov og forskrifter. Disse seminarene må avholdes flere steder i landet og rette seg mot flere målgrupper:

På oppdragsgiversiden må det differensieres mellom oppdragsgivere innen statlig og kommunal sektor og forsyningssektoren. Det bør i tillegg skilles mellom opplegget laget for politiske beslutningstakere og offentlig ansatte som jobber med anskaffelser. Bakgrunnen for sistnevnte er at politiske beslutningstakere normalt vil ha et særskilt behov for å kjenne de alminnelig prinsipper som ligger i bunn av regelverket og som ofte kan begrense muligheten til å benytte anskaffelses-prosessen for å oppfylle ikke-forretningsmessige hensyn. Innkjøpskonsulentene og andre som er tilsatt for å gjennomføre anskaffelsesprosessen vil i tillegg ha behov for detaljert kunnskap om prosedyrebestemmelser, klagehåndtering, forholdet til annen lovgivning osv.

På leverandørsiden vurderer arbeidsgruppen at små og mellomstore bedrifter har et spesielt informasjonsbehov, men erkjenner at denne målgruppen er svært heterogen. I tillegg til seminarer er det derfor av spesiell viktighet for denne mål-gruppen at informasjon er lett tilgjengelig når behovet for dette melder seg. Arbeidsgruppen mener EIC-nettverket kan være godt egnet til å ivareta denne oppgaven.

Nærings- og handelsdepartementet sørger for at en representant for departementet er tilgjengelig for å delta på seminarer, konferanser etc. arrangert av andre aktører for å informere om nytt regelverk.

Det relevante departement tar initiativ til at informasjon om regelverket gjøres lettere tilgjengelig over internett ved at:

- Det lages en enhetlig innfallsport for offentlige anskaffelser i Norge på internett. Denne innfallsporten skal inneholde pekere til relevant og autorativ informasjon. NHD bør ha det redaksjonelle ansvaret for en slik internett-side.

- Norsk Lysingsblads benyttes til å spre bredere informasjon om regelverk og regelverksutvikling. I tillegg til dagens redaksjonelle sider hver fredag og utgivelsen av selve kunngjøringene bør NL utvides til å omfatte:
 - - Domsavsigelser
 - Offentlige brev fra NHD om offentlige anskaffelser
 - Nye lov- eller forskriftstekster

NHD sørger for at det opprettes permanente strukturer for informasjonsformidling av regelverket rettet mot alle relevante målgrupper.

Arbeidsgruppen mener opprettelsen av et eget organ (se alternativ 3 over) med spesielt ansvar for informasjon om regelverket best vil sikre enhetlig informasjon til både oppdragsgivere og leverandører. Derne vil dette best sikre jevn fordeling mellom målgruppene (stat, kommuner, forsyningssektor, leverandører, SMB osv.) av ressursene som er tilgjengelige til informasjonsformidling.

For å unngå en dublering av arbeid og ressursbruk innebærer dette alternativet at dagens ordning med sektorielle første-linjetjenester avvikles. Ressursene som frigjøres bør da overføres de nye organet.

Alternativt anbefaler arbeidsgruppen at Næringsdepartementet tar initiativ til at informasjonen som i dag formidles bedre koordineres ved at det opprettes et råd bestående av representerer fra organene som er ansvarlig for førstelinjetjenesten og representanter for oppdragsgiver- og leverandørsiden (se alternativ 2 over). Dette rådet skal ha et spesielt ansvar for å sikre at informasjonen som tilgjengeliggjøres er enhetlig og kvalitetssikret. Regjeringen må sørge for at ressursene som tilgjengeliggjøres for informasjonsarbeidet fordeles til bruk mellom målgruppene. I dag er det på permanent basis bevilget ressurser til førstelinjetjeneste mot statlige oppdragsgiver (Statskjøp) og leverandører (EIC). Næringsdepartementets finansiering av førstelinje-tjenesten rettet mot kommunale oppdragsgivere er under avvikling. Det finnes ingen førstelinjetjeneste for forsyningssektorene.

Arbeidsgruppen anbefaler at ressursene til bruk mot kommunal sektor og mot deler av forsyningssektoren økes til et nivå på høyde med den bruk man har mot statlig sektor.

Arbeidsgruppen anbefaler at denne rapporten oversendes som bakgrunnsmateriale for det utvalget Regjeringen har nedsatt for å vurdere håndhevelsessystemet i Norge.

Arbeidsgruppen anbefaler at Regjeringen sørger for at rollen som informasjonsformidler og rådgiver, på den ene siden, og håndhever holdes adskilt.

Vedlegg

Mandat og sammensetning

I

Det nedsettes en arbeidsgruppe som skal vurdere behovet for informasjon om regelverket på området på offentlige anskaffelser, og fremlegge forslag til hvordan behovet best kan imøtekommes, herunder fremme tiltak for informasjonsformidling. Det er av vesentlig betydning at arbeidsgruppens vurdering og forslag omfatter alle aktører på området for

offentlige anskaffelser; oppdragsgivere, leverandører og politisk ledelse som deltakere i en beslutningsprosess ved en offentlig anskaffelse.

II

Arbeidsgruppens vurdering av hvordan kompetanseheving og informasjonsvirksomhet på best mulig måte kan skje, skal resultere i forslag til tiltak hvor virkemidler og den form informasjonen bør få (temadager, seminar, skriftlig informasjonsmateriell e.l.), fremgår - i tillegg til forslag til hvordan dette skal gjennomføres.

Arbeidsgruppen bør informere Kontaktutvalget om de forslag gruppen finner grunn til å jobbe videre med.

III

Administrative og økonomiske konsekvenser skal utredes under det løpende arbeidet. Ved vurderingen av de ulike forslagene i utredningen skal vektleggingen av konsekvensene tydelig fremgå.

IV

Arbeidsgruppen skal levere sin vurdering og forslag til tiltak innen utgangen av 1998.

V

Arbeidsgruppen bør vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig at det opprettes en arbeidsgruppe under Kontaktutvalget som på mer permanent basis skal arbeide for å dekke informasjonsbehovet på området for offentlige anskaffelser.

VI

Arbeidsgruppen skal selv fremme forslag til fremdrift for de ulike tiltak som foreslår iverksatt.

VII

Som medlemmer til arbeidsgruppen oppnevnes en representant fra følgende organisasjoner:

Næringslivets Hovedorganisasjon
Kommunenes Sentralforbund
Kommunesektorens Innkjøpsforum
Statens forvaltningstjeneste ved Statskjøpsavdelingen
Nærings- og handelsdepartementet